

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

Факультет бізнес-технологій та економіки

(повне найменування інституту, факультету)

Економіка та митна справа

(повне найменування кафедри)

Пояснювальна записка
до дипломного проєкту (роботи)

магістр

(ступінь вищої освіти)

на тему: Стратегія зовнішньоекономічної діяльності країн Латинської Америки
в умовах загострення світових конфліктів

Виконав: студент(ка) II курсу,
групи БТЕ-1913м ін

Спеціальності 292 Міжнародні економічні

відносини

(код і найменування спеціальності)

Освітня програма (спеціалізація)

Міжнародний бізнес

Саул Рікардо Росеро Санчес

(прізвище та ініціали)

Керівник Соколов А.В.

(прізвище та ініціали)

Рецензент Морозов Д.М.

(прізвище та ініціали)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»
(повне найменування закладу вищої освіти)

Факультет Бізнес-технологій та економіки
Кафедра Економіка та митна справа
Ступінь вищої освіти магістр
Спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини
(код і найменування)
Освітня програма (спеціалізація) Міжнародний бізнес
(назва освітньої програми (спеціалізації))

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

Соколов А.В.

«14» жовтня 2024 року

З А В Д А Н Н Я
НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЄКТ (РОБОТУ) СТУДЕНТА(КИ)

Саул Рікардо Росеро Санчес

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема проєкту (роботи) Стратегія зовнішньоекономічної діяльності країн Латинської Америки в умовах загострення світових конфліктів

керівник проєкту (роботи) Соколов Андрій Васильович, к.держ. упр., доцент.,

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від «11» листопада 2024 року № 462

2. Строк подання студентом проєкту (роботи) 17.12.2024 р.

3. Вихідні дані до проєкту (роботи) праці українських і зарубіжних вчених, матеріали періодичних видань, статистичні матеріали, законодавчі акти, внутрішня документація підприємства

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1. Теоретичний аспект дослідження зовнішньоекономічної діяльності.

2. Динаміка зовнішньоекономічної діяльності країн Латинської Америки

3. Шляхи розвитку зовнішньоекономічної діяльності країн Латинської Америки

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

6. Консультанти розділів проєкту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	прийняв виконане завдання
1	Соколов А.В., доцент кафедри ЕМС	14.10.24	05.11.24
2	Соколов А.В., доцент кафедри ЕМС	14.10.24	12.11.24
3	Соколов А.В., доцент кафедри ЕМС	05.11.24	19.11.24
Нормоконтроль	Лісніченко М.О., доцент кафедри ЕМС	30.11.24	06.12.24

7. Дата видачі завдання «14» жовтня 2024 року.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проєкту (роботи)	Строк виконання етапів проєкту (роботи)	Примітка
1	Узгодження теми, складання змісту	02.09.24-11.09.24	
2	Вивчення літературних джерел	15.09.24-23.10.24	
3	Збір матеріалу на дипломну роботу	15.09.24-05.11.24	
4	Групування та аналіз зібраного матеріалу	14.10.24-05.11.24	
5	Виконання першого розділу	14.10.24-05.11.24	
6	Виконання другого розділу	16.10.24-12.11.24	
7	Виконання третього розділу	05.11.24-19.11.24	
8	Формування висновків та рекомендацій	20.11.24-26.11.24	
9	Оформлення дипломної роботи	05.11.24-26.11.24	
10	Перевірка роботи керівником	27.11.24-30.11.24	
11	Одержання відгуку та рецензії	08.12.24	
12	Попередній захист дипломної роботи	04.12.24-08.12.24	
13	Подання роботи на кафедру	17.12.24	
14	Захист дипломної роботи	19.12.24-24.12.24	

Студент(ка)

(підпис)

Саул Рікардо Росеро Санчес

(прізвище та ініціали)

Керівник проєкту (роботи)

(підпис)

Соколов А.В.

(прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота містить 111 с., 2 табл., 59 джерел.

Об'єкт дослідження – зовнішньоекономічна діяльність країн Латинської Америки.

Предмет дослідження – стратегії та механізми адаптації країн Латинської Америки до геополітичних конфліктів та економічних викликів.

Мета роботи – дослідження та розробка рекомендацій для підвищення ефективності стратегій зовнішньоекономічної діяльності країн Латинської Америки в умовах загострення світових конфліктів.

Методи дослідження – аналіз літературних джерел, статистичний аналіз даних, порівняльний аналіз.

Анотація. Досліджено та охарактеризовано зовнішньоекономічні відносини Латинської Америки, вплив світових конфліктів на зовнішньоекономічну сферу регіону. Охарактеризовано стратегічні виклики та можливості для регіону в умовах геополітичних конфліктів. Проаналізовано ключові світові конфлікти та вплив світових конфліктів на геополітичну ситуацію у світі. Проведено оцінку впливу світових конфліктів на економіку та торговельні відносини Латинської Америки. Розроблено шляхи розвитку зовнішньоекономічної діяльності країн Латинської Америки.

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ, ТОРГІВЕЛЬНІ
ВІДНОСИНИ, КРАЇНИ ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ, СТРАТЕГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Abstract. At the international level, the foreign economic relations of Latin America, the influence of world conflicts on the foreign economic sphere of the region have been studied and characterized. The strategic challenges and opportunities for the Latin American region in the conditions of geopolitical conflicts are characterized. This paper analyzes key world conflicts and the impact of world conflicts on the geopolitical situation in the world. An assessment of the impact of world conflicts on the economy and trade relations of Latin America was carried out.

FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY, TRADE RELATIONS, LATIN
AMERICAN COUNTRIES, ACTIVITY STRATEGIES

ЗМІСТ

Завдання на дипломну роботу	2
Реферат	4
Вступ	6
1 ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	9
1.1 Огляд зовнішньоекономічних відносин Латинської Америки	9
1.2 Вплив світових конфліктів на зовнішньоекономічну сферу регіону	17
1.3 Стратегічні виклики та можливості для регіону Латинської Америки в умовах геополітичних конфліктів	26
Висновки до 1 розділу	35
2 ДИНАМІКА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КРАЇН ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ	37
2.1 Аналіз ключових світових конфліктів	37
2.2 Вплив світових конфліктів на геополітичну ситуацію у світі	46
2.3 Оцінка впливу світових конфліктів на економіку та торговельні відносини Латинської Америки	69
Висновки до 2 розділу	86
3 ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КРАЇН ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ	88
3.1 Адаптація до геополітичних умов	88
3.2 Пропозиції щодо змін в торговельних стратегіях та партнерствах	88
3.3 Розвиток регіональних та міжнародних ініціатив в умовах конфліктів	98
Висновки до 3 розділу	101
Висновки	103
Перелік посилань	106

ВСТУП

На фоні сучасних геополітичних та економічних викликів, вивчення стратегій зовнішньоекономічної діяльності країн Латинської Америки в умовах загострення світових конфліктів стає актуальнішим та важливішим завданням, ніж коли-небудь раніше. Латинська Америка, що складається з різноманітних країн з різними політичними та економічними системами, відчуває вплив геополітичних та господарських коливань у світі. Загострення світових конфліктів, таких як торговельні війни, санкції, політичні кризи та інші, викликає серйозні виклики для зовнішньої торгівлі, інвестицій та економічного розвитку країн регіону.

На сьогоднішній день існує обмежена кількість досліджень, присвячених аналізу стратегій, які країни Латинської Америки використовують для адаптації до геополітичних та економічних труднощів у світових відносинах. Ця проблема вимагає більш глибокого вивчення, оскільки регіон є важливим учасником світової економіки, і його успіх має велике значення для сталості глобальної торгівлі та економічного зростання.

Метою даної кваліфікаційної роботи є дослідження та розробка рекомендацій для підвищення ефективності стратегій зовнішньоекономічної діяльності країн Латинської Америки в умовах загострення світових конфліктів.

Для досягнення мети, були вирішені такі задачі:

- охарактеризовано зовнішньоекономічні відносини Латинської Америки;
- охарактеризовано вплив світових конфліктів на зовнішньоекономічну сферу регіону;
- охарактеризовано стратегічні виклики та можливості для регіону Латинської Америки в умовах геополітичних конфліктів;
- проаналізовано ключові світові конфлікти;
- проаналізовано вплив світових конфліктів на геополітичну ситуацію у світі;

- проведено оцінку впливу світових конфліктів на економіку та торгівельні відносини Латинської Америки;
- розроблено шляхи розвитку зовнішньоекономічної діяльності країн Латинської Америки.

Об'єктом дослідження є зовнішньоекономічна діяльність країн Латинської Америки.

Предметом дослідження є стратегії та механізми адаптації країн Латинської Америки до геополітичних конфліктів та економічних викликів.

Дослідження цієї теми має на меті внести важливий внесок у розуміння взаємозв'язку між геополітичними факторами та економічною діяльністю країн Латинської Америки та сприяти розвитку стратегій, які сприятимуть їхньому сталому розвитку у складних глобальних умовах.

У магістерській роботі використовуватимуться різні методи дослідження для досягнення мети та вирішення поставлених завдань. Серед них важливе місце займають аналіз літературних джерел, статистичний аналіз даних, порівняльний аналіз.

Наукова новизна магістерської роботи полягатиме в комплексному аналізі зовнішньоекономічної діяльності країн Латинської Америки в умовах загострення світових конфліктів та розробці рекомендацій для їхньої ефективної адаптації. Дана робота дозволить виявити ключові фактори, які впливають на зовнішньоекономічну діяльність країн регіону, і запропонувати практичні рішення для підвищення їхньої стійкості та конкурентоспроможності. Важливість даного дослідження полягає в тому, що воно допоможе країнам Латинської Америки зміцнити свої зовнішньоекономічні зв'язки та відповідно адаптувати свої стратегії до нових реалій глобального економічного середовища.

Результати даного дослідження матимуть практичне значення для урядів, бізнесу та академічного середовища. Уряди країн Латинської Америки зможуть використовувати рекомендації для розробки та впровадження стратегій зовнішньоекономічної діяльності, які дозволять їм ефективно адаптуватися до

геополітичних конфліктів. Бізнес-спільнота зможе використовувати ці результати для планування своїх діяльностей та інвестиційних проектів у регіоні. Академічне середовище матиме можливість поглибленого дослідження даної проблеми та подальшого розвитку теоретичних підходів до аналізу зовнішньоекономічних стратегій країн.

Основні положення і результати кваліфікаційної дипломної магістерської роботи знайшли відображення у публікації апробаційного характеру міжнародній науково-практичній конференції (Житомир, 30.12.2023 р.) «Актуальні питання економіки, обліку та права в сучасних умовах».

Робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків; містить 111 сторінок, 2 таблиці. Перелік джерел посилань включає 59 найменувань.

1 ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1 Огляд зовнішньоекономічних відносин Латинської Америки

Сучасний регіон Латинської Америки та Карибського басейну (ЛАКБ) став важливим актором у світовому розвитку. Він охоплює 33 країни з загальним населенням у 630 мільйонів осіб, що становить 9% всього населення планети. Також цей регіон займає 16% земельної площі світу, має спільний ВВП більше 6 трільйонів доларів США, що складає 8,6% від світового рівня. Тут знаходиться 20% природних ресурсів світу. ЛАКБ має значний економічний, людський, науково-технічний та інтелектуальний потенціал, а також володіє унікальною культурою та історією [58].

Цей регіон активно досліджує різні моделі соціально-політичного та економічного розвитку, і ця діяльність стає дедалі важливішою. Країни, такі як Бразилія, Аргентина та Мексика, грають ключову роль не лише в регіональних міжнародних відносинах, але і мають вплив на світову політику, беручи участь у G20. Наприклад, Бразилія прагне стати повноцінним членом Ради Безпеки ООН. Країни ЛАКБ представлені у всіх важливих міжнародних організаціях, що впливають на формування світової політики.

Зовнішня політика країн ЛАКБ у XXI столітті відіграє значущу роль у світовому політичному процесі і впливає на світову політику. Протягом багатьох років цей континент перебував на периферії світової політики, будучи колонією Португалії, Іспанії та інших європейських країн. Проте після здобуття незалежності та формування власних держав, країни ЛАКБ стали об'єктом воєнно-політичної, фінансової, торгово-економічної експансії з боку європейських держав та США. Наприклад, у 1823 році США проголосили «доктрину Монро», яка встановила лозунг «Америка для американців» та визначила континент як сферу інтересів США [9, с.95].

Внаслідок реалізації американської доктрини, США стали головними державами, що володіли впливом на континент. Американський капітал став домінуючим у економіці та торгівлі багатьох країн, і розвиток цих країн розглядався через призму інтересів США. Особливо це відносилось до використання континенту як джерела сировини, ринку збуту та джерела дешевої робочої сили.

Після Другої світової війни, США ще більше закріпили свої позиції в регіоні, контролюючи понад 50% інвестицій і 45% імпорту. Незважаючи на те, що більшість країн на континенті здобули незалежність до початку ХХ століття, домінування США продовжувало визначати їхній розвиток. Країни ЛАКБ намагалися реалізувати незалежну політику та створювати незалежну економіку, але часто стикалися з втручанням США, яке включало в себе державні перевороти та військову інтервенцію, що призводило до приходу до влади проамериканських лідерів. Фактично, протягом більшої частини ХХ століття у країнах континенту правили диктатори або військові режими за підтримки США, наприклад, у Кубі – Батіста, в Парагваї – Стресснер, а також через повалення демократично обраного президента Альєнде в 1972 році та встановлення диктатури Піночета.

Спроба Кубинської революції 1959 року, проведена Фіделем Кастро, що завершилася знищенням режиму Батиста та розпочатком кардинальних соціальних перетворень, визначила подальший розвиток всієї Латинської Америки. Деякі країни потрапили в кровопролитну громадянську війну. Тільки на початку 90-х років ХХ століття, демократичний режим став загальнопоширеним явищем в Латинській Америці, і більшість країн вибрали шлях демократичних перетворень та економічної модернізації на основі неоліберальної моделі [4, с.124-126].

Неоліберальні реформи 90-х років, які були запроваджені практично в усіх країнах континенту, сприяли зниженню інфляції, підвищенню ефективності багатьох підприємств і секторів, модернізації кредитно-фінансової системи та телекомунікацій. У той же час ці реформи не вирішили

ключові проблеми латиноамериканських країн, які призвели до кризи їхніх економік у 80-х роках XX століття, і були пов'язані з моделлю розвитку, що базувалася на індустріалізації. Неоліберальні реформи зберегли такі характеристики економіки країн континенту, як низький рівень внутрішніх інвестицій та збереження економічного і технологічного відставання. Одночасно вони призвели до ще більшої диференціації та поліаризації суспільства, що супроводжувалася зростанням корупції, злочинності та різким погіршенням рівня життя значної частини населення, а також збільшенням безробіття.

Ці процеси відбувалися в період перетворення геополітичної обстановки у світі, що виникло після розпаду біполярної системи міжнародних відносин та початку формування нового світового порядку. Модель розвитку, яка була застосована більшістю країн континенту в той період, виявилася неадаптованою до нових реалій переходу до багатопольярного світу. Практично всі країни континенту приймали проамериканську зовнішню політику та орієнтувалися на однополярний світ, представлений Сполученими Штатами, що призводило до зменшення впливу континенту на світову політику.

Початок нового століття збігся з вступом Латинської Америки в новий етап глибокої політичної та економічної кризи. Неоліберальна модель розвитку 90-х років XX століття досягла свого розпаду на початку нового століття. Це особливо вплинуло на Бразилію та Аргентину, де криза виявилася особливо руйнівною, а остання навіть опинилася на межі дефолту. Економічна криза призвела до зростання соціальної напруги. Мільйони людей вийшли на вулиці в таких країнах, як Бразилія, Аргентина, Чилі, Перу, Еквадор та інші, вимагаючи покращення умов життя, боротьби з бідністю, поліпшення системи освіти та медицини, а також забезпечення своєї особистої безпеки. В цій ситуації виникли кризові явища, які виражалися в загальному розчаруванні та недовірі до політичних сил, що перебували при владі в 90-х роках XX століття. У результаті виборів в кінці 90-х – на початку XXI століття до влади прийшли нові політичні сили, лідери яких мали інший погляд на моделі, напрями та

перспективи розвитку своїх країн і всього континенту [49, с.57-61]. Таким чином, політичний ландшафт Латинської Америки значно змінився на початку XXI століття. До влади прийшли представники лівих, національних, центристських партій, очолювані харизматичними лідерами, такими як Уго Чавес у Венесуелі, Ево Моралес в Болівії, Рафаель Корреа в Еквадорі, Лула да Сілва в Бразилії, Данієль Ортега в Нікарагуа, Мішель Бачелет в Чилі, Нестор Кіршнер в Аргентині, Табаре Васкес в Уругваї. Нові лідери країн розробили нову модель соціально-економічного розвитку для своїх країн, акцентуючи увагу на вирішенні соціально-економічних проблем та досягненні економічної та повної політичної незалежності.

Латинська Америка увійшла в період «лівого дрейфу», який тривав до 2014 року. У цей період змінився характер зовнішньої політики країн континенту. Однією з основних рис стала спроба зберегти відстань від США, а в окремих випадках (наприклад, в Венесуелі та Болівії) навіть проявлялося відкрите антиамериканське ставлення та національна орієнтація на відстоювання національних інтересів. Країни континенту стали активніше залучатися до світової політики, а Бразилія та Венесуела навіть намагалися відігравати роль глобальних гравців, причому Венесуела робила акцент на антиамериканізм, а Бразилія прагнула стати лідером Латиноамериканського континенту. Нові лідери продемонстрували новий підхід до перспектив розвитку континенту та його ролі в новому світовому порядку. Наприклад, Лула да Сілва під час своєї інавгурації заявив, що XXI століття стане століттям Латинської Америки.

«Лівий дрейф» континенту співпав зі значущими змінами в геополітичному ландшафті світу, які стали наслідком процесу формування багатопольярного світу з новими центрами впливу, такими як Китай, Індія, Росія та Європейський союз. В цей час також сприятлива для країн Латинської Америки світова кон'юнктура стосовно цін на сировинні ресурси та вуглеводні сприяла успішному втіленню новими лідерами обраної ними моделі розвитку

країн, яка передбачала збільшення ролі держави в економіці та вирішення соціальних проблем [17].

У цей період Латиноамериканський континент відзначався стійким та динамічним економічним розвитком з високими темпами зростання ВВП, які коливалися від 4% до 8% щорічно. Континент також проявив стійкість до глобальної фінансово-економічної кризи 2008-2009 років, і цей розвиток тривав до 2013 року. ВВП країн континенту зросла в 2,7 рази, товарний експорт збільшився в 3 рази, валютні резерви зросли в 5,3 рази, а обсяги прямих інвестицій в 4,5 рази.

Значні досягнення також були в сфері соціальної політики. Кількість бідних зменшилася з 43% до 28%, жебраків з 30% до 12%, інфляція становила 5%, рівень безробіття впав з 11% до 5%, і середній клас збільшився на 50%. Малограмотність зменшилася з 50% до 20%. Доступ до медичних послуг та якісної освіти різко зросли. Також значно зросли інвестиції в наукові дослідження та інноваційні технології, з 20% до 40% [56].

Бразилія стала лідером у виробництві біопалива, Аргентина стала важливим гравцем у зберіганні та переробці зерна. Куба, Аргентина та Бразилія внесли значний вклад в розвиток нових галузей медицини та фармакології. У березні 2013 року було підписано меморандум між головою Всесвітнього банку та керівництвом Бразилії щодо реалізації бразильської ініціативи «Знання та інновації для зниження бідності» в глобальному масштабі. Ця ініціатива передбачає створення відкритої бази даних, в якій буде представлений досвід країни у сфері публічної політики та успішних соціальних технологій з питань боротьби з бідністю. Це визнання внеску Бразилії та всієї Латинської Америки у світовий розвиток.

Після успішного десятиліття з 2003 по 2013 роки, коли сприятлива економічна ситуація та відносна політична стабільність були на континенті, Латинська Америка, як це часто має місце в її історії, стала свідком турбулентності та невизначеності. Після 2010 року регіон втратив свою поступальну траєкторію розвитку. Почалася криза зі спадом ВВП, зниженням

темпів зростання та погіршенням інших макроекономічних показників. Наприклад, у 2014 році приріст ВВП був лише 0,9%, а з 2015 по 2017 роки спостерігався стабільний спад на рівні від 0,5% до 2%. Після 2017 року більшість країн потрапили в глибоку економічну рецесію. Аргентина стала знову ставати перед загрозою дефолту, а Бразилія стала свідком масштабної економічної кризи. Як виразив цю ситуацію експерт міжамериканського банку розвитку Хосе Руан Руссо: «Свято закінчилось, попутний вітер змінився зустрічним та перестав наповнювати вітрила латиноамериканської економіки».

Таблиця 1.1 - Зовнішньоекономічні зміни в регіоні

Показник	2013 рік	2016 рік	Опис змін
Безробіття	4%	10%	Зростання безробіття до рівня близько 10%
Інфляція	5%	9%	Збільшення інфляції з 5% до 8,5-9%
Зовнішній борг	32%	37 млрд. дол. США	Зростання зовнішнього боргу до майже 37 мільярдів доларів США
Курс національної валюти (Аргентина)	-	27%	Різке падіння курсу національної валюти на 27%
Курс національної валюти (Бразилія)	36,8	10,8	Різке падіння курсу національної валюти більше ніж на 30%

Більшість країн також стикнулася зі зростанням безробіття у 2016 році, яке склало близько 10%. Інфляція також збільшилася, піднявшись з 5% в 2013 році до 8,5-9% в 2016 році. Зовнішній борг також зрос до майже 37 мільярдів доларів США до 2016 року. Курси національних валют різко впали, наприклад, в Аргентині вони впали на 27%, а в Бразилії - більше 30%.

У Венесуелі, однією з причин кризи стало падіння цін на нафту зі 100 до 30 доларів США за барель. Ці доходи становили 60% бюджету країни. Нове керівництво під керівництвом Ніколаса Мадуро не зуміло знайти адекватні рішення для виходу з кризи, що призвело до глибокої політичної кризи [58].

Поляризація також негативно вплинула на інтеграційні процеси в регіоні, такі як МЕРКОСУР та АЛБА, та призвела до припинення існування УНАСУР - організації, на яку покладали великі надії в інтеграційному процесі на континенті. Реформи, спрямовані на демонтаж існуючої моделі розвитку, не призвели до кардинальних змін в країнах та виходу з кризи. Більшість країн перебуває в рецесії з низькими темпами росту, наприклад, у 2018 році в середньому по континенту ці темпи становили від 1% до 1,5%, порівняно з 3,7% на світовому рівні.

У період «правого дрейфу» також відзначився процес нерівномірного розвитку країн регіону. Темпи росту варіювалися від 0,6% в Аргентині до 6,4% в Домініканській Республіці у 2018 році. Рівень ВВП на душу населення також варіювався значно, наприклад, в Мексиці і Аргентині він перевищував 20 000 доларів США, в той час як в Гондурасі і Нікарагуа він становив більше 5 000 доларів США.

Відбувався процес накопичення багатства в обмеженому кількості осіб. З інших 14 країн світу з найвищим рівнем нерівності, 6 належать до Латинської Америки. Наприклад, в 2015 році 1% найбагатших громадян регіону володіло 11% загального багатства, а в 2018 році цей показник склав 24%.

Спад рівня доходів серед населення, з 30% людей, які на сьогодні живуть у бідності, і додаткових 10% - за межами бідності, призвів до зменшення чисельності середнього класу та створив умови для масштабних соціальних протестів, які охопили багато країн континенту в 2017-2019 роках.

Ця хвиля протестів в Латинській Америці вписується в глобальний контекст громадянських рухів, учасниками яких стали робітничий клас та середні верстви населення. У деяких країнах, таких як Болівія та Чилі, протести були спрямовані проти порушень конституційних норм, фальсифікації на виборах (Болівія), вимоги змін застарілої конституції (Чилі) і проти дій правлячих еліт, зв'язаних з корупцією. Проте головною причиною масового руху і соціального обурення стало загострення соціально-економічних проблем, таких як безробіття, зростання цін, недоступність медичної допомоги та освіти,

постійне погіршення умов життя, що стало домінуючим трендом після 2014 року.

Широкі соціальні протести охопили Еквадор, Чилі, Колумбію, Нікарагуа та інші країни. Перемога лівоцентристів на виборах в Аргентині у 2019 році та в Мексиці у 2018 році є частинами цього одного ланцюга подій і свідчать про радикальні зміни в політичному та соціально-економічному кліматі Латинської Америки. Ці події підтверджують, що суспільство Латинської Америки реагує на великі соціальні втрати, які неолібералізм призводить до зменшення соціальних програм та загострює соціальну нерівність. Наприклад, в Бразилії ця нерівність становить 40 разів.

В кінці 90-х та на початку XXI століття ці протести призвели до «лівого повороту» та впровадження потужних соціальних програм. Але нинішні протести мають аналогічний характер, але в інших умовах. Латинська Америка стоїть перед важливими завданнями у разі подальшого зростання конфліктних ситуацій, пов'язаних з необхідністю запобігти соціальній катастрофі та зняти соціальну напругу [47, с.9].

Регіон поділяється на різні сфери впливу, включаючи розбіжності в культурному контексті, рівні соціально-економічного розвитку та переваги ідеологічних напрямів. Всі ці аспекти свідчать про важливу роль, яку відіграє цей регіон у світовій політиці та впливі на формування нового світового порядку. Проте вплив регіону різко зменшився, що можна побачити на прикладі Бразилії, яка втратила свою позицію як глобального гравця та лідера в регіоні.

Триває процес трансформації системи міжнародних відносин у регіоні. Водночас, цей регіон залишається об'єктом боротьби провідних світових держав за вплив над ним.

Однією з ключових факторів, що впливають на формування системи міжнародних відносин у Латинській Америці та її взаємодію та інтеграцію в глобальний світовий контекст, є діяльність нерегіональних міжнародних

акторів, які активно втручаються в економічний та політичний простір цього регіон.

1.2 Вплив світових конфліктів на зовнішньоекономічну сферу регіону

Початок ХХІ століття відзначився різким наростанням проблем забезпечення безпеки, і ця парадигма безпеки зазнала значних змін. В умовах глобалізації кордони між національною, регіональною і глобальною безпекою стають все більше розмитими. Виникають нові виклики та загрози, які потребують спільних зусиль не лише на регіональному, але й на глобальному рівні. Ці нові загрози, такі як транснаціональна злочинність, наркоторгівля, тероризм, екологічні проблеми і багато інших, потребують координації дій усіх країн і нових концептуальних підходів для їх вирішення.

Латиноамериканський континент став свідком взаємодії традиційних і нетрадиційних загроз. З одного боку, регіон має потенціал для вирішення глобальних проблем, таких як продовольча, енергетична і економічна безпека. З іншого боку, він також має конфліктний потенціал, який впливає на глобальну безпеку та сприяє розширенню нетрадиційних загроз, таких як наркоторгівля, тероризм і організована злочинність. У цьому контексті використовується поняття «криза суспільної безпеки», яке пов'язане зі зростанням масштабів нетрадиційних загроз.

У 90-х роках минулого століття країни регіону почали розробляти нову стратегію безпеки, яка стала відомою як «інтегративна безпека». Ця стратегія ґрунтується на визнанні взаємозв'язку між безпекою, демократією і розвитком. Вона передбачала зміцнення внутрішньої політичної безпеки, розвиток міжрегіонального співробітництва і інтеграції, а також диверсифікацію зовнішньої політики для зменшення залежності від Сполучених Штатів [50, с.80-84].

На початку XXI століття країни регіону стали стикатися з новими загрозами, такими як бідність, соціальна поляризація, наркотрафік, тероризм, злочинність і гонитва за зброєю. Інтегративна концепція безпеки продовжила свій розвиток і стала основою для протидії цим загрозам на регіональному і глобальному рівнях. Для її реалізації було створено різні інститути безпеки, такі як Комітет безпеки та Секретаріат спільної безпеки, які спільно працюють над боротьбою з новими викликами.

Значний внесок у розв'язання питань щодо безпеки в регіоні був зроблений Південноамериканським союзом націй (УНАСУР), який був утворений у 2004 році і об'єднав 12 держав, функціонував до 2018 року. У межах цієї організації був створений Південноамериканський оборонний союз, і проблеми безпеки стали одним з ключових аспектів її діяльності. Основною метою була консолідація країн Латинської Америки та Карибського регіону в єдину зону, де всі конфлікти мали б вирішуватися мирними засобами, через діалог та переговори на основі міжнародного права, і без зовнішнього втручання.

У вирішенні регіональних конфліктів і суперечок, що створюють проблеми між державами регіону, важливу роль відіграє також інша потужна інтеграційна організація - Меркосур, хоча в її структурі відсутні подібні механізми. В контексті розробки спільних підходів і вирішення політичних проблем велике значення мають Група Ріо і СЕЛАК, особливо в контексті розв'язання суперечок між державами та загроз стабільності всередині країн.

Серед традиційних загроз, з якими країни регіону успішно борються і що представляють інтерес для світового співтовариства, є питання вирішення територіальних конфліктів і прикордонних претензій. Існують актуальні територіальні проблеми і суперечки на кордонах багатьох країн регіону, які можуть стати потенційною основою для озброєних конфліктів. Наразі існує декілька прикордонних конфліктів, які ще не були вирішені або перебувають на стадії вирішення, і вони включають в себе держави, такі як Аргентина та Чилі, Чилі та Болівія, Чилі та Перу, Венесуела та Колумбія, Колумбія та Нікарагуа,

Венесуела та Гаяна, Перу, Еквадор та Коста-Рика, Аргентина та Уругвай, Гватемала та Беліз, Гондурас і Беліз, Мексика та Гватемала, Аргентина та Парагвай.

Найсерйознішим і актуальним конфліктом, що впливає на проблему безпеки в регіоні, є суперечка між Аргентиною і Великобританією за контроль над Фолклендськими островами, а також віддаленими територіями Південною Георгією та Південними Сандвічевими островами. Після отримання Аргентиною незалежності в 1816 році Фолклендські острови були під її контролем, проте у 1833 році архіпелаг був захоплений англійцями. Аргентина вважає ці острови (відомі як Мальвінські) своїми через їх географічну близькість до свого узбережжя та історичний контекст колоніальної належності Великобританії до них. З 1965 року країни ведуть перемовини щодо приналежності островів. У 1982 році вони вступили в військовий конфлікт, коли Аргентина спробувала захопити ці території, але зазнала поразки. У 2013 році на Фолклендських островах був проведений референдум, під час якого 90% місцевого населення проголосувало за залишення їх під управлінням Великобританії, хоча Аргентина не прийняла цей результат. Наявність військового конфлікту впливає на відносини не тільки в регіоні, але й на стосунки країн регіону з Сполученими Штатами, які підтримали Великобританію, а також з Європейським Союзом [8].

До чинників, які спричиняють дестабілізацію ситуації, варто віднести конфлікт між Чилі та Болівією. Остання прагнула отримати доступ до моря, який втратила після Тихоокеанської війни 1879-1884 років, і території Атакама, а також існують суперечки стосовно водних ресурсів річки Лоа. У 2017 році Міжнародний суд у Гаазі відмовився розглядати претензії Болівії до Чилі, що було відхилено болівійським урядом.

У ХХІ столітті країни з конфліктами активно залучаються до спроб їх вирішення шляхом діалогу, переговорів з посередництвом, а також через подачу справ до Міжнародного суду. Цей підхід до вирішення конфліктів, пов'язаних з територіальними спорами та прикордонними конфліктами,

виявився досить ефективним. Наприклад, домовленостями про спільне використання ресурсів річки Пількамайо був вирішений конфлікт між Парагваєм та Аргентиною. Ілюстрацією волі країн регіону вирішувати історичні конфлікти є підписання Фінального акту між Болівією та Парагваєм у 2012 році, який завершив питання, пов'язані з війною 1935-1939 років і встановив кордон між цими двома державами.

У 2012 році Міжнародний суд прийняв рішення щодо територіального спору між Колумбією та Нікарагуа, а у 2013 році через Міжнародний суд була вирішена суперечка між Нікарагуа і Коста-Рикою. Це свідчить про готовність країн регіону дотримуватися міжнародного права для вирішення конфліктів.

Ефективно вирішуються завдання щодо сприяння економічному розвитку регіону, і однією з ключових складових політики країн Латинської Америки стало забезпечення глобальної продовольчої та енергетичної безпеки. Вже до закінчення першого десятиліття XXI століття Латинська Америка стала однією з головних учасниць на світовому ринку продовольчих товарів. Країни регіону мають потенціал значно підвищити свій внесок у глобальну продовольчу безпеку у короткі строки. З 2000 по 2014 рік, при зростанні населення на 19%, виробництво харчових продуктів у Латинській Америці зросло на 55% за обсягом, підвищившись вартістю з 192,1 млрд. до 297,5 млрд. доларів США. У той же період, експорт продовольства з країн регіону зросла від 31,7 млрд. до 142,6 млрд. доларів США (у 4,5 рази), і їхня частка у всесвітньому обсязі зросла з 11,5% до 15,1% і продовжує зростати [58].

На 2015 рік, виробництво продуктів харчування зросло на 60%, тоді як населення збільшилося всього на 35%. Зокрема, виробництво м'яса збільшилось на 144%, сої - у 4 рази. Країни, такі як Аргентина, Уругвай, Бразилія та інші, стали важливими експортерами продовольства, очоливши ринок виробництва м'яса, сої, кукурудзи і зерна. Експорт продуктів харчування зріс з 57,7 млн. доларів США у 2000 році до 250 млн. доларів США у 2016 році. За оцінками експертів, лише Аргентина з населенням понад 40 мільйонів осіб може

«прогодувати» до 400 мільйонів осіб, а двістімільйонна Бразилія - близько 1 мільярда осіб.

Країни регіону також грають важливу роль у глобальному забезпеченні енергетичної безпеки. Латинська Америка має значний природний ресурсний потенціал, і відомо, що розведені запаси нафти в регіоні зростають безперервно. Наприклад, в період з 2003 по 2013 роки, підтверджені запаси нафти зросли майже в три рази, з 116,4 млрд. до 309,4 млрд. барелів, і їх частка в світових запасах зросла з 8,7% до 20,2%. У 2012 році Венесуела обійшла Саудівську Аравію за доведеними запасами нафти - більш ніж 298 млрд. барелів. Також, інші країни регіону, такі як Мексика, Колумбія, Еквадор, Перу, Аргентина, Болівія та Тринідад і Тобаго мають значні резерви вуглеводнів (нафти та природного газу). Їх частка у світовому виробництві збільшилася з 10% до 15,5% у 2016 році. Виробництво нафти за цей період зросло на 38%, в той час як у світі лише на 30%, а видобуток газу збільшився в 2,8 раза, в той час як у світі тільки на 70% [56].

У планах латиноамериканських країн лежить подальше зростання видобутку енергетичних ресурсів. Важливими напрямками в цьому контексті є розширення видобутку нафти та газу. Реалізація таких проектів може підвищити роль латиноамериканських країн на світовому енергетичному ринку, але вимагає значних інвестицій та використання передових технологій. Це також передбачає залучення іноземних енергетичних компаній, обладнаних фінансовими та технологічними ресурсами, до проектів в регіоні.

Країни Латинської Америки активно займаються вирішенням проблеми боротьби з новими викликами і загрозами, приділяючи особливу увагу проблемі незаконного обігу наркотиків. У ХХІ столітті, наркобізнес набув нових характеристик і став глобальним явищем. Сформувався світовий ринок наркотиків, а виробники та постачальники створили глобальні мережі, які перетворили країни Латинської Америки на одного з основних постачальників наркотиків.

Зараз 90% світового виробництва кокаїну здійснюється на території країн, таких як Колумбія, Болівія, Перу, Мексика та деякі країни Центральної Америки. Основними споживачами є США та Європа, а Мексика стала головною транзитною базою на шляху наркотиків до цих ринків. У 2001 році, наркобізнес приніс в регіоні значні доходи, досягаючи 30% ВВП Колумбії та Болівії, та 25% ВВП Перу. Річний обіг фінансових коштів від незаконного обігу наркотиків в світі оцінюється від 75 до 100 мільярдів доларів США.

У XXI столітті виробництво наркотиків в країнах регіону різко зросло. З 2005 по 2009 роки площі під вирощуванням опіумного маку збільшилися в 5 разів, і до 2016 року їх збільшення склало 57%. Мексика також перетворилася на найбільшу перевалкову базу для постачання наркотиків до США. Посіви кокаїну в Перу та Колумбії також зросли, приносячи Колумбію на перше місце за виробництвом цього наркотику. Загальна кількість вироблених наркотиків в регіоні становить від 800 до 1050 тонн щорічно [55].

Постачання наркотиків до США та Європи здійснюється через кілька маршрутів, і структури, що займаються виробництвом та збутом наркотиків, мають транснаціональний характер і представляють собою одну з складових організованої злочинності. Боротьба з наркотрафіком в країнах Латинської Америки проводиться в контексті боротьби з організованою злочинністю, яка переросла з національного рівня в транснаціональну і стала однією з основних загроз не лише регіональній, але і глобальній безпеці.

Серед чинників, які призводять до зростання ситуації, можна відзначити наявність бідності та тіньової економіки. За оцінками фахівців, доходи транснаціональних злочинних організацій становлять 3% світового ВВП та 9% світового обсягу торгівлі. Особливістю організованої злочинності в регіоні є тенденція до створення квазідержав зі своїм населенням та територією, на якій здійснюються функції держави, такі як забезпечення безпеки для своїх прибічників, впровадження соціальної політики та надання матеріальної підтримки жителям бідних районів. Це можливо завдяки слабкому центральному уряду в деяких країнах, який не може повністю контролювати

свою територію. Таким чином, формуються так звані «сірі зони», де злочинні групи беруть на себе функції держави. Наприклад, у Гватемалі від 30 до 40% території контролюється найбільшими мексиканськими наркокартелями.

Вулична злочинність є поширеною у Бразилії, де вуличні банди контролюють цілі райони в великих містах, і навіть в столиці є території, куди поліція не заходить. У Мексиці кримінальні групи створили армії, зросли з політикою та намагаються захопити та контролювати цілі міста.

Колишні картелі в Мексиці та Колумбії, які отримують величезні прибутки, мають щорічний дохід від 8 до 35 мільярдів доларів США. Вони можуть купувати необхідних собі людей в силових та державних структурах країн, зміцнюючи корупційну складову у діяльності держав в регіоні та їхніх силових структурах.

Проблема безпеки стала сьогодні найважливішою для країн регіону, від рішення якої залежить політична та економічна стабільність їхнього розвитку. Більшість населення країн регіону не вірить в ефективність заходів держави щодо боротьби зі злочинністю, і тільки в Нікарагуа, Уругваї та Чилі більш ніж 50% громадян вірить в здатність держави захистити їх [6].

В XXI столітті, під час «лівого дрейфу», країни регіону активізували свою діяльність у боротьбі з організованою злочинністю. Були створені спеціальні програми та центри для підготовки кадрів з метою більш ефективної боротьби зі злочинністю у всіх її аспектах. Також були утворені спеціальні операційні групи для боротьби з наркокартелями. Наприклад, в Колумбії діяла програма «Стратегія демократичної безпеки» з 2002 по 2016 роки, і пізніше була прийнята нова програма «Національна єдність проти кримінальних банд». У Венесуелі були розроблені різні програми для боротьби зі злочинністю, такі як «Венесуела кожному жителю», «Безпечна Батьківщина» та «План миру і національного співіснування громадян», які включали в себе вилучення зброї у населення. Також удосконалювалася законодавча база, включаючи прийняття законів про організовану злочинність та фінансування тероризму, а також про роззброєння та контроль над озброєнням та армійським арсеналом. Ці заходи

допомогли знизити кількість вбивств і вуличної злочинності в деяких країнах регіону.

Зазначено, що після смерті У. Чавеса в Венесуелі сталася політична криза, яка скасувала певні успіхи в боротьбі зі злочинністю.

У зусиллях протистояння тероризму, наркотикам і організованій злочинності, країни Латинської Америки активно співпрацюють з Сполученими Штатами, спільно проводячи дії. Наприклад, масштабна спільна операція, яку провели спецслужби США разом з військовими підрозділами Бразилії, Аргентини та Парагваю в міжкордонному трикутнику, мала на меті придушення ісламістських організацій. Для постійного контролю над ситуацією в цьому регіоні була створена спеціальна група «3+1», в яку входять представники Бразилії, Аргентини, Парагваю і Сполучених Штатів. США відіграли важливу роль у боротьбі з повстанцями в Колумбії, де стратегія боротьби з тероризмом базувалася на посиленні ролі держави і застосуванні жорстких репресивних заходів [12, с.110-114].

Значним досягненням стала ліквідація численних збройних груп, які діяли на територіях Мексики, Перу та Колумбії. Особливо варто відзначити досягнення президента Колумбії Сантоса у укладенні домовленостей з організацією Фронт Звільнення Колумбії щодо припинення понад 40-річного військового конфлікту, який вимагав тисячі життів колумбійських громадян. ФАРК відклав зброю. Ця подія мала критичне значення не лише для самої Колумбії, але й для всього регіону. Куба відіграла важливу роль у вирішенні цього конфлікту, виступаючи посередником між обома сторонами. Завдяки миру, досягнутому в Колумбії, був виключений конфліктний потенціал, який раніше загрожував сусіднім країнам, таким як Еквадор і Венесуела, і можливому вибуху збройного конфлікту.

Рух мігрантів є значущою витратною складовою для країн Центральної Америки, оцінюваною Всесвітнім Банком в 80 мільярдів доларів США. Ця сума вища, ніж обсяг грошових переказів, що надходять до регіону. Наприклад, у Мексиці вони становлять 24,3 мільярда доларів США, в Гватемалі - 6 мільярдів

доларів США, в Гондурасі - 13,3 мільярда доларів США, а в Сальвадорі - 4 мільярда доларів США, що відповідає 21%, 9,4%, 16% і 15,5% ВВП цих країн відповідно.

Тенденція до зростання міграції має стійкий характер. Мексика веде за кількістю мігрантів, які спрямовані в Північну Америку, де їхня чисельність збільшилася на 42% з 2010 по 2016 роки, і вони становлять 62% від усіх нелегальних мігрантів, бажаючих потрапити до Сполучених Штатів. Друге місце за кількістю мігрантів належить Сальвадору, де їхня кількість зросла на 44% за цей період. З Гватемали потік мігрантів зріс на 77%, а з Гондурасу - на 106%. Цим зростанням особливо варто відзначити збільшення кількості неповнолітніх дітей, які складають 17% від їхньої загальної чисельності в 2017 році [58].

Латинська Америка стикається з реальною загрозою кризи громадської безпеки, пов'язаної з криміналізацією та поширенням наркотиків в суспільстві, а також окупацією окремих функцій держави злочинними угрупованнями. Таким чином, головною метою безпекової політики країн регіону залишається досягнення інтегративної безпеки, яка передбачає активну соціальну політику щодо боротьби з бідністю, сталий економічний розвиток, демократизацію політичних інститутів та регіональну інтеграцію. Реалізуючи цю концепцію, країни регіону вносять свій внесок у забезпечення глобальної безпеки, включаючи продовольчу та енергетичну безпеку, нерозповсюдження зброї масового знищення, збереження та зміцнення світового миру та вирішення військових конфліктів. Боротьба з наркобізнесом, тероризмом та організованою злочинністю має особливе значення в забезпеченні глобальної безпеки.

1.3 Стратегічні виклики та можливості для регіону Латинської Америки в умовах геополітичних конфліктів

Латиноамериканський континент привертав значний інтерес з багатьох причин. Нафтові і газові резерви, мінеральні багатства, такі як літій, мідь, олово, срібло, боксити, залізна руда, а також золото, уран, рідкісні метали та коштовні камені, становили значну частину світових запасів і ресурсів, які знаходилися в надрах континенту. Латиноамерика також володіла другим за обсягами запасами прісної води та п'ятим за обсягами лісовими ресурсами в світі. Всі ці фактори робили регіон дуже привабливим для інвестицій та отримання сировини.

Паралельно з цим, регіон відкривав великі можливості для збуту товарів. Цей процес співпадав з «лівим дрейфом», коли країни регіону почали віддалятися від Сполучених Штатів та шукали нових партнерів для інвестицій та кредитів для модернізації економіки. Китай став ключовим партнером для багатьох країн регіону, який бачив в Латинській Америці не тільки можливості для економічного росту і ринків збуту, але й шлях для диверсифікації своїх зовнішньоторговельних і політичних зв'язків.

Спільні стратегічні інтереси країн регіону та Китаю сприяли безпрецедентному зростанню їхніх взаємовідносин та закріпленню Китаю як провідного нерегіонального актора в латиноамериканській системі міжнародних відносин. Китай розвивав «м'яку силу» як основний інструмент для зміцнення своїх позицій на континенті. Його політика не включала втручання в внутрішні справи країн та не пов'язувала економічну співпрацю з політичними умовами. Китай прагнув зберегти низький профіль і не ставав на шлях експансії, намагаючись реалізувати стратегію «мирного витіснення в тилу ворога» [26].

Основним інструментом Китаю у реалізації своїх стратегічних цілей на континенті була «м'яка сила». Китай не вимагав визнання принципу «одного Китаю» як ультиматуму і не скасовував співпрацю з країнами, які не визнавали

цей принцип. Китай використовував економічну співпрацю для реалізації своїх стратегічних цілей і враховував інтереси країн регіону.

Починаючи активно розвивати свою присутність в Латинській Америці з 2000 року, Китай зростив обсяг торгівлі з регіоном у 22 рази протягом першого десятиріччя, збільшившись з 12 млрд. доларів США в 2000 році до 170 млрд. доларів США в 2010 році. У 2019 році обсяг торгівлі досяг вже 225 млрд. доларів США. Основними товарами, які становлять 72% китайського імпорту з регіону, є соя, залізні та мідні руди, мідь, нафта та інші природні ресурси, тоді як 91% експорту з Китаю представляють промислові товари.

Крім того, інвестиційне співробітництво є важливою складовою у відносинах між Китаєм та Латинською Америкою. Обсяг китайських інвестицій зростає з вражаючими темпами. Починаючи з практично нульових інвестицій на початку XXI століття, Китай інвестував 15 млрд. доларів США у 2009 році, 22,7 млрд. доларів США у 2011 році, а до 2019 року інвестиції досягли 109 млрд. доларів США. Інвестиції не лише зростали в обсягах, але й ставали більш різноманітними. У початковий період, кошти головним чином направлялись у видобувну галузь, включаючи нафту та гірничодобування, але в останні роки Китай почав інвестувати у проекти, пов'язані з високими технологіями, такі як електроніка, телекомунікації, автомобілебудування, агроіндустрія та транспортна інфраструктура.

Політика Китаю в регіоні є системною і має чітко визначену концептуальну основу. Вперше вона була оголошена лідерам країн регіону на саміті Азійсько-Тихоокеанського співробітництва (АТЕС) у 2004 році, коли прем'єр-міністр Китаю оголосив про намір Китаю інвестувати 100 млрд. доларів США у економіку країн регіону та визначив напрями цих інвестицій. Для успішної реалізації інфраструктурних проектів Китай також вступив у Міжамериканський банк розвитку у 2010 році, зробивши внесок у розмірі 225 млн. доларів США. У рамках цього банку був створений спільний фонд з Китаєм на суму 1 млрд. доларів США, головною метою якого є інвестування високотехнологічних проектів [26].

Крім того, Китай активно кредитує країни регіону. До 2019 року кредитна лінія Китаю в країнах Латинської Америки складала 150 млрд. доларів США, що перевищує загальну суму кредитів, виданих іншими банками. Бразилія, Аргентина, Венесуела, Болівія та Мексика є серед найбільших одержувачів китайських кредитів. Китай також активно інвестує в великі інфраструктурні проекти, включаючи будівництво залізниць в Аргентині, модернізацію портів в Чилі та

Перу, будівництво автомобільного заводу в Уругваї, та нафтопереробні бази в Венесуелі.

Однією з ключових складових «м'якої сили» Китаю є поглиблення знайомства латиноамериканських країн з китайською культурою, яка базується на конфуціанстві, ідеї якого активно відроджуються і поширюються в Китаї сьогодні. Вчення Конфуція стає ключовим інструментом у зовнішній політиці для популяризації китайської культури та мови. З 2004 року було створено 322 представництва Інституту Конфуція в 96 країнах світу, з них 21 в країнах Латинської Америки.

Важливо відзначити, що кілька країн регіону мають стратегічний статус партнерів для Китаю, враховуючи його успіхи у двосторонніх угодах. Ці стратегічні партнери включають Бразилію, Мексику, Аргентину, Венесуелу, Перу та Кубу.

Варто також зазначити, що існують негативні наслідки зміцнення китайського впливу в регіоні. Вони стали більш очевидними після 2004 року, коли Китай розпочав активно розвивати свій внутрішній ринок, а також сповільнилися темпи його економічного зростання. Це призвело до поглиблення кризи в економіках країн, які були сильно залежні від експорту та імпорту з Китаю.

Також важливо відзначити активну співпрацю Китаю з латиноамериканською молоддю в галузі освіти та науки. Навчається більше 100 000 студентів із Латинської Америки в Китаї, при цьому 24 000 отримують стипендії для навчання у китайських вишах щороку. Кількість китайських

туристів також постійно зростає. Всі ці фактори свідчать про високий рівень інтеракції між Китаєм та країнами Латинської Америки, який був би неможливим без системної та постійної політичної взаємодії.

Взаємодія між Китаєм та країнами регіону також має місце на багатосторонній основі через різноманітні міжнародні організації та саміти, такі як КНР – СЕЛАК, Китай – ОАД, Група 5 (Бразилія, Китай, Індія, Мексика, Південна Африка), Група Basis (Бразилія, Південна Африка, Індія, Китай), АТЕС, G20, МВФ та ВТО. Крім того, Китай виступає як спостерігач в регіональних структурах, таких як група РІО, ЦАІС, МЕРКОСУР та Андське співтовариство. Китай також підтримує кандидатуру Бразилії на постійне членство в Раді Безпеки ООН [23].

Збереження свого переважного становища в Латиноамериканському регіоні, а особливо в області Карибського басейну, вважається для Вашингтона важливим засобом збереження світового лідерства. Латинська Америка завжди відігравала стратегічну роль для США через своє географічне розташування, зокрема близькість Карибського моря, яке американський стратег А. Мехен називав єдиним для США «внутрішнім морем». Ця регіонів називається американським «заднім подвір'ям» через своє геополітичне значення. У 2006 році Держдепартамент офіційно визнав нідерландські острови Аруба, Бонайре і Кюрасао «третім геополітичним кордоном» США.

Окрім географічних факторів, інтерес Сполучених Штатів до латиноамериканського регіону також зумовлений наявністю значних природних ресурсів, які вони розглядають як важливі для своєї стратегічної безпеки. Це пояснюється також їхнім близьким розташуванням, наприклад, для транспортування нафти з Венесуели потрібно всього лише 5 днів, у порівнянні з 30-40 днями із Близького Сходу. У разі конфлікту з міцним конкурентом, таким як Китай, цей регіон може стати головним джерелом ресурсів для Сполучених Штатів, зокрема сировини, і передусім паливних ресурсів. На сьогодні латиноамериканські країни поставляють приблизно 30% нафти, яку імпортують США. Велика частина цієї нафти постачається з Мексики,

Венесуели та Колумбії, що є другим, четвертим і сьомим найбільшими постачальниками відповідно. До того ж, завдяки спільному «етаноловому проекту», Бразилія також стала постачальником пального, яке виробляється з цукрової тростини [58].

Латиноамериканський регіон також привертає увагу США як великий і неситий ринок, ідеальне поле для реалізації їхньої високотехнологічної продукції. Більша частина країн у цьому регіоні характеризується економічною відсталістю, що робить їх привабливими для розміщення промислових підприємств США завдяки низьким витратам на виробництво, зокрема через доступну робочу силу.

Основними засобами сприяння «демократизації» латиноамериканських країн є діяльність організацій та фондів з великим досвідом у впровадженні демократичних процесів в різних частинах світу. В першу чергу, це національний фонд підтримки демократії (NED) та Агентство Сполучених Штатів для міжнародного розвитку (USAID). Крім цих організацій, інтереси Вашингтона в країнах регіону також підтримують інші американські урядові та недержавні організації і фонди, при цьому фінансування останніх часто надходить від уряду Сполучених Штатів.

Втручання у внутрішню соціальну та економічну політику країн регіону здійснюється через впливові міжнародні інституції, такі як Світовий банк, Міжнародний валютний фонд (МВФ) та Міжамериканський банк розвитку, де вплив Сполучених Штатів є домінуючим.

У ХХІ столітті реалізація латиноамериканського вектору в зовнішній політиці Сполучених Штатів відбувалася на трьох етапах, пов'язаних з приходом до влади адміністрації Дж. Буша-молодшого (2000-2008 роки), Б. Обама (2009-2017 роки) та Д. Трампа. Під час президентства Дж. Буша-молодшого Вашингтон не вдалося досягти двох основних цілей відносно даного регіону. По-перше, це була спроба залучити країни регіону до коаліції проти Ірану у 2003 році, яка завершилася неуспіхом, оскільки лише 3 країни згодилися приєднатися до неї. По-друге, це стосувалося провалу масштабного

проекту зі створення зони вільної торгівлі, який включав всі держави Північної та Південної Америки і спрямовувався на об'єднання їх в одну економічну зону. На саміті в грудні 2005 року цей проект був відхилений кількома країнами, що призвело до його провалу [15]. Усі ці обставини призвели до затяжного конфлікту між країнами регіону та США, а також до прагнення багатьох країн регіону проводити більш незалежну політику у відношенні до Вашингтона. Відтак, адміністрація Буша відмовилася вважати латиноамериканський напрямок політики своїм пріоритетом та переорієнтувала свою зовнішню політику на Азіатсько-Тихоокеанський регіон та Близький Схід.

Важливим завданням зовнішньої політики Сполучених Штатів, спрямованою на Латиноамерику, є використання цього регіону в глобальних протистояннях з Китаєм та витіснення китайського впливу з континенту. За часів Д. Трампа співробітництво Сполучених Штатів з країнами Латинської Америки значно посилилося. Наприклад, за президента Аргентини М. Макрі була укладена угода про створення трьох військових баз на її території. Також Америка зміцнила свої позиції в Еквадорі, де було відкрито офіс для співробітництва у сфері безпеки з Вашингтоном. Процес розвитку військового співробітництва активізувався з Бразилією, Еквадором, Колумбією та країнами Північного Трикутника (Сальвадор, Гондурас, Гватемала). Також надається військова допомога цим країнам.

У той же час протекціоністська політика Д. Трампа суперечить ліберальній глобальній економіці, яку приймають країни Андської групи, Бразилія та Аргентина. Д. Трамп припинив партнерство, започатковане Б. Обамою, щодо Тихоокеанського партнерства, яке передбачало інтеграцію регіональних держав в глобальну економіку. Також він ввів протекціоністські митні заходи на деякі товари, що завдало значних збитків економіці Аргентини та Бразилії, особливо в галузі поставок сталі, металопродукату та біопалива. Наприклад, Аргентина щорічно втрачає близько 1,2 млрд. доларів США. Також велике обурення викликала спроба Трампа припинити авіабудівництво в Бразилії, поглинувши бразильську авіакомпанію, яка виробляла літаки.

Під час правління Трампа Сполучені Штати також скасували ряд програм, що дозволяли латиноамериканцям проживати та працювати в США, та ввели жорстку політику щодо мігрантів, включаючи будівництво стіни на кордоні з Мексикою.

Сьогодні зовнішній вплив Сполучених Штатів на континент має яскравий вибірковий характер, і країни можуть розраховувати на підтримку та гуманітарну допомогу лише в разі повної підтримки їх політики інтересів США. Ця позиція призводить до напруги у відносинах навіть зі сприяючими союзниками, як це сталося з Колумбією, яку Трамп підвищив до статусу глобального партнера НАТО, але водночас скоротив гуманітарну допомогу через недостатні зусилля країни у боротьбі з наркотрафіком.

США залишаються важливими торговельними партнерами і інвесторами для країн регіону, і для багатьох з них Сполучені Штати є головним джерелом доступу до високих технологій. Обсяг торгівлі між США та Латиноамерикою в 2018 році склав понад 800 млрд. доларів США, що перевищує обсяг торгівлі з Китаєм та ЄС. 80% обсягу торгівлі США з Латиноамерикою припадає на Мексику, країни МЕРКОСУР та Центральну Америку. Інвестиції Сполучених Штатів в економіку континенту зростають, незважаючи на протекціоністські заходи [9].

Головним нерегіональним актором в цьому регіоні є Європейський Союз (ЄС). Стратегічне партнерство між ЄС і країнами Латинської Америки та Карибського басейну (ЛКА) було розпочато у 1995 році, коли Європейська Комісія визначила нові основні напрями співпраці між двома регіонами. Ці напрями включали в себе поглиблення політичного діалогу, розширення торговельних зв'язків та підтримку інтеграційних процесів в ЛКА, а також технічне та фінансове співробітництво.

Модель співпраці, запропонована ЄС для взаємодії з країнами регіону, була спрямована на довгострокове співробітництво та включала широкий спектр питань у галузях економіки, гуманітарної сфери, екології та військово-технічного співробітництва. Ця модель передбачала здійснення співпраці на

кількох рівнях одночасно: двосторонньому, субрегіональному та міжрегіональному. Метою цієї моделі було створення альтернативи північноамериканському впливу та врахування потреб країн регіону.

На початку XXI століття співпраця між країнами регіону та Європейським Союзом потребувала адаптації до нових умов, зумовлених розширенням самого ЄС і зіткненням зі складнощами, що виникали всередині ЄС. У цей період кілька країн ЛКА підняли рівень свого взаємодії як з промисловими країнами Північного напрямку, так і з країнами Південного напрямку, розширивши коло своїх партнерів, включаючи нерегіональних акторів. Все це призвело до формування нових систем міжнародних відносин, включаючи міжрегіональну взаємодію між ЛКА та ЄС.

В регіоні на той момент існувала різноманітність інтеграційних об'єднань, які мали на меті надати регіону більшу автономію у вирішенні різних проблем, що стосувалися соціально-економічної та політичної сфери, як на регіональному, так і на міжнародному рівні через діалог з нерегіональними партнерами.

Прийняття цієї Стратегії відзначалося як якісне переосмислення відносин між двома сторонами, і це було видно в її реалізації протягом періоду з 2010 по 2013 рік. Як приклад, спостерігалися суттєві зміни в інвестиційному співробітництві. Раніше Латинська Америка була в основному об'єктом іноземного інвестиційного впливу європейських транснаціональних корпорацій, але зараз латиноамериканські корпорації активно інвестують в Європі. Наприклад, бразильські корпорації в період з 2007 по 2014 рік значно збільшили обсяги прямих закордонних інвестицій, зростаючи їх від 114,4 мільярда доларів США до 242,7 мільярда доларів США, причому більше половини цього обсягу припало на 12 європейських країн.

У період «лівого дрейфу» деякі країни регіону впроваджували реформи, спрямовані на обмеження діяльності іноземного капіталу, що безпосередньо вплинуло на інтереси європейських інвесторів і призвело до зменшення

європейських інвестицій у економіки країн регіону на користь інвестицій з боку Китаю.

Протягом цього періоду було укладено угоди про асоціацію та вільну торгівлю між ЄС і окремими країнами Андського співтовариства (такими як Колумбія і Перу) та Центральної Америки та Карибського басейну. Також було створено нові механізми співробітництва, такі як Європейсько-латиноамериканський фонд (EU-LAC) для підтримки зв'язків між громадянськими суспільствами обох регіонів та Механізм інвестицій для Латинської Америки (LAIF) для фінансування інфраструктурних проектів.

У 2013 році були внесені корективи в стратегію співробітництва. Були акценти на співпрацю в галузі інновацій, технологій і біотехнологій, підтримку програм стійкого розвитку, охорону навколишнього середовища та зелену енергію. Крім того, було підписано угоди про ЗВТ з Колумбією, Перу та Еквадором. У 2015 році відбулася зустріч в рамках саміту ЄС - СЕЛАК, на якій акцентувалася на користь спільного майбутнього та спільній праці на благо добробуту та стабільності. Найбільшим досягненням в цей період стало підписання Угоди про Зону вільної торгівлі між ЄС та МЕРКОСУР в 2019 році після 18 років переговорів.

На сучасному етапі, політичний та економічний діалог між Євросоюзом та країнами Латинської Америки та Карибського басейну (ЛКА) відбувається на чотирьох рівнях:

Перший, міжпарламентський рівень, де проводяться міжпарламентські конференції один раз на два роки, починаючи з 1974 року.

Другий, регіональний рівень, який включає організацію зустрічей голів урядів Євросоюзу з ведучими країнами регіону, що складають Групу Ріо.

Третій, субрегіональний рівень, який охоплює раунди двосторонніх переговорів між ЄС та інтеграційними об'єднаннями ЛКА.

Четвертий, міжрегіональний рівень, який передбачає створення «міжрегіональної стратегічної асоціації.» Цей рівень включає практику проведення самітів Євросоюзу та ЛКА, яка була ініційована на першій зустрічі

голів держав Євросоюзу, Латинської Америки та Карибського басейну 28 червня 1999 року.

На перших трьох рівнях міжрегіонального політичного та економічного діалогу розглядаються питання спільних рішень у таких сферах, як торгово-економічне співробітництво, зовнішні борги, розв'язання соціальних проблем, захист прав людини та інші. На міжрегіональному рівні переговорного процесу, що був ініційований на початку XXI століття, обговорюються питання європейсько-латиноамериканського стратегічного партнерства в умовах нового глобального світового порядку. У цьому новому порядку ці два регіони - Європа та Латинська Америка - можуть відігравати провідні ролі.

Висновки до розділу 1

Зовнішньоекономічні відносини Латинської Америки представляють собою важливий аспект розвитку регіону. Наприкінці другого десятиліття XXI століття, Латинська Америка почала активно розширювати свої зовнішньоекономічні зв'язки, розвиваючи торгівельні і інвестиційні відносини з різними країнами та регіонами світу. Особливо важливою стала співпраця з Європейським Союзом, Китаєм та Сполученими Штатами, які стали ключовими торговельними партнерами та інвесторами. Проте, на додачу до позитивних аспектів такої співпраці, регіон також відчув вплив світових конфліктів і геополітичних нестабільностей.

Світові конфлікти, зокрема тарифні війни та санкції, суттєво вплинули на зовнішньоекономічну сферу Латинської Америки. Ці конфлікти викликали зміни в торгівельних відносинах, завдали шкоди деяким експортним секторам регіону та призвели до нестабільності на ринках. Однак, вони також змусили регіон розглянути альтернативні ринки та диверсифікувати свої економічні зв'язки. Наприклад, Латинська Америка звертає свою увагу на розвиток

торговельних відносин з країнами Азії та Африки, що може сприяти більшій стійкості і різноманітності її економіки.

Латинська Америка стоїть перед стратегічними викликами та можливостями в умовах геополітичних конфліктів. Регіон має можливість використовувати свої природні ресурси та географічне розташування для залучення інвестицій та сприяння економічному росту. Проте, важливо зберігати баланс між співпрацею з різними світовими партнерами та захистом своїх національних інтересів. Геополітичні конфлікти можуть призвести до складних виборів для регіону, і важливо розробляти стратегії, які сприятимуть його стабільності та розвитку в цих умовах.

2 ДИНАМІКА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КРАЇН ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ

2.1 Аналіз ключових світових конфліктів

Становлення незалежних країн у Латинській Америці та еволюція зовнішньополітичних відносин були складними і тривалими процесами на протязі довгого періоду. Цей процес можна розділити на чотири основні етапи для кращого розуміння історії регіону.

Перший етап пов'язаний із наявністю індіанських цивілізацій, таких як майї, тольтеки і інки, які мали власні державні утворення та міста-держави.

Другий етап включав в себе колонізацію Іспанією і Португалією, що призвело до створення великих колоніальних імперій та перетворення регіону на колоніальні володіння цих двох європейських держав.

Третій етап характеризувався національно-визвольною боротьбою і привів до отримання незалежності багатьма країнами Латинської Америки у період з 1810 по 1825 роки.

Четвертий етап, який наступив після Другої світової війни, призвів до змін у політичній карті регіону, включаючи деколонізацію колоніальних володінь і виникнення нових незалежних країн, а також появу диктаторських режимів та рухів за демократію.

Усі ці етапи спільно визначили історію та політичний розвиток Латинської Америки, а також вплинули на її зовнішньополітичні відносини та позицію на міжнародній арені.

У 1980-х роках політична обстановка в Латинській Америці залишалася напруженою, і цей період характеризувався рядом важливих подій. Наприклад, в 1982 році виникла короткострокова війна між Великобританією та Аргентиною через Фолклендські острови. Також спостерігалися фактичні громадянські війни в Нікарагуа і Сальвадорі, в яких брали участь різні силові блоки, з одного боку - підтримувані США, а з іншого - СРСР і Куба. Окрім

того, Куба зазнала політичної та економічної ізоляції від США, найбільшої країни Америки [17].

Проте, в 1990-х роках сталися значущі позитивні зміни. Деякі диктаторські режими були замінені демократичними урядами. Це призвело до певної стабілізації політичної ситуації в регіоні, хоча деякі проблеми і рецидиви минулого залишаються актуальними.

На початку XXI століття в Латинській Америці існують 33 незалежні держави, а також кілька островів у Карибському басейні, що користуються самоврядуванням. Проте, важливо відзначити, що кілька невеликих острівних територій все ще залишаються під владою Великобританії та США.

Щодо форми правління, більшість незалежних країн Латинської Америки є республіками з президентською формою урядування. Латиноамериканські країни відрізняються від країн зарубіжної Європи та Азії більшою однорідністю у цьому аспекті. Також важливо відзначити, що Куба є єдиною соціалістичною державою в регіоні.

Унітарні держави є переважаючою формою адміністративно-територіального устрою в Латинській Америці, але кілька великих країн, таких як Бразилія, Мексика, Аргентина і Венесуела, мають федеративну структуру урядування.

Геополітична стратегія країн Латинської Америки орієнтована на два основні завдання: перше - об'єднання латиноамериканських держав для спільної економічної політики та представництва на світовій арені, а друге - створення протидії впливу США в регіоні шляхом розвитку нових економічних і політичних зв'язків з Європейським Союзом.

Підсумовуючи, кінець XX століття призвів до важливих змін в геополітичній ситуації Латинської Америки, і цей регіон продовжує відчувати вплив світових подій та процесів у своїй політиці та економіці.

Регіональна інтеграція в Латинській Америці набуває важливого і зростаючого значення. Енергетичні ресурси залишаються ключовим фактором у міжнародних відносинах, включаючи відносини США з Латинською

Америкою. На початку ХХІ століття в регіоні відбувається приход до влади лівоцентристських урядів, які переконливо перемагають на виборах в різних країнах, від Венесуели до Аргентини. Корінне населення стає все активнішим і впливовішим, особливо в країнах, таких як Болівія і Еквадор. Вони домагаються національного контролю над видобутком нафти і газу, або навіть припинення такого видобутку у деяких випадках. Венесуела, яка є однією з провідних нафтових держав у Південній півкулі, розвиває найтісніші відносини з Китаєм серед усіх латиноамериканських країн, постачаючи йому все більше нафти. Це є частиною стратегії Венесуели зменшення своєї залежності від Сполучених Штатів. Венесуела також приєдналася до МЕРКОСУР і розширює відносини з Кубою, яка надає медичну допомогу та експертну підтримку в галузі освіти та охорони здоров'я. Глобалізація світової економіки є ще однією фактором, який підштовхує країни Латинської Америки до інтеграції. Ця глобалізація призводить до зростання конкуренції, коливань у господарській кон'юктурі, збільшення безробіття та інших економічних проблем. У зв'язку з цим, країни Латинської Америки шукають можливості для співпраці з Європейським Союзом, аби зменшити односторонню залежність від Сполучених Штатів. Програми регіональної інтеграції, економічні реформи, соціальний розвиток і боротьба з бідністю є головними пріоритетами у співпраці між ЄС і Латинською Америкою [14]. Проте існують питання, які викликають критику інтеграційних програм, зокрема, щодо зниження торговельних бар'єрів для сільськогосподарських товарів на ринках ЄС. Крім того, ЄС стає найбільшим інвестором в регіоні, конкуруючи з США за вплив в Латинській Америці.

Особливість інтеграції в Латинській Америці полягає в бажанні країн вийти із ролі на периферії світового господарства. Головним завданням для латиноамериканських країн на початку ХХІ століття є пошук та реалізація таких розвиткових шляхів, які враховують місцеві умови і одночасно сприяють поєднанню оновлення економіки і інтересів більшості суспільства, а також

інтеграції у світове господарство, зберігаючи при цьому власні цивілізаційні особливості.

Процеси інтеграції в економіці Латинської Америки отримали новий імпульс у 80-90-ті роки, коли відбувся перехід від політики державного протекціонізму до лібералізації економіки і зовнішньої торгівлі. Ця перехідна економічна політика була спрямована на обмеження міжнародної торгівлі і захисту вітчизняного виробництва.

У 90-ті роки інтеграційні процеси в Латинській Америці набули ще більшого розмаху, зокрема відбувся вступ регіону до єдиного світового господарського комплексу. Ці процеси приймали різні форми, включаючи реформи і спільні програми розвитку економіки та експорту. Наприклад, Латиноамериканська асоціація вільної торгівлі (ЛАВТ), яка об'єднувала країни південної Америки і Мексику, перетворилася на Латиноамериканську асоціацію інтеграції (ЛАІ) і фокусувалася на промисловій кооперації та розвитку економіки та експорту. Крім того, у Центральній Америці відновилися інтеграційні зв'язки, зокрема був підписаний План розвитку для Центральної Америки [25].

У 90-ті роки інтеграція в економіці Латинської Америки залишалася активною, хоча відбувалася в різних формах та відомих структурах, таких як Андська група. Проте її роль у сфері економічного співробітництва була обмеженою, інші структури відігравали більшу роль в цьому процесі.

По-перше, завдяки ініціативі засновників була створена чітка структура субрегіонального співробітництва, яка відповідно до обставин може призвести до позитивних результатів. Проте надмірна інституціоналізація цього об'єднання не завжди відображала реальну ситуацію.

По-друге, діяльність Андської групи свідчить, що в умовах подібних економік, які не взаємодоповнюють одна одну, складно створити єдиний господарський комплекс для різних держав. Тому Андська група змінила свій фокус від розробки обширних економічних планів до створення виключно

політичного об'єднання, яке намагається спільно вирішувати проблеми міждержавних відносин в регіоні та за його межами.

По-третє, незважаючи на декларативний характер багатьох документів та рішень, і незважаючи на відсутність серйозних результатів у багатьох випадках, Андська група, насправді, стала перешкодою для тих тенденцій до відцентрованості, які традиційно існують у латиноамериканському світі.

Загалом досвід Андської групи можна вважати успішним, так само як і досвід АСЕАН у Південно-Східній Азії. Основним уроком, який сучасна Україна може взяти з цього досвіду, є те, що будь-яке регіональне або субрегіональне об'єднання повинно базуватися на спільних економічних інтересах, які побудовані не лише на ідеологічних чи політичних питомах, але і на міцних економічних засадах. Утворення Європейського парламенту та Маастрихтської угоди стали можливими завдяки створенню міцних спільних економічних засад, а не лише наслідком загальноєвропейської ідеї.

Також варто відзначити, що нарада в Тегусігалпі в грудні 1991 року призвела до утворення Центральноамериканської системи інтеграції (ЦАСІ) в складі шести країн. В 1992 році були створені координуючі органи ЦАСІ та прийнята програма конкретних дій. На цій нараді також був започаткований Центральноамериканський парламент, який діяв у 1990-х роках.

Розвивалася співпраця в рамках Латиноамериканської економічної системи (ЛАЕС). Функціонували комітети та міжнаціональні комісії, що відповідали за виробництво і збут продовольства і інших товарів, водних ресурсів, судноплавства та енергетики [56].

Інтеграційні процеси також активно розвивалися в Карибському басейні, де з 1973 року існувало Карибське співтовариство, об'єднуючи англomовні карибські держави та залежні території, пов'язані з Великою Британією.

В межах Карибського співтовариства діяв Карибський спільний ринок, метою якого було послідовне зниження митних зборів між учасниками, встановлення єдиної митної політики та координація планів розвитку. У рамках Карибського спільного ринку також існував Східнокарибський спільний ринок,

який об'єднував найменш розвинені та дрібні острівні країни субрегіону. Деякі з них, такі як Гренада, Домініка, Сент-Вінсент і Гренадини, Сент-Люсія, вирішили утворити політичний інтеграційний союз в 1991 році.

З огляду на історичні та географічні обмеження, економіка Південної Америки розвивалася переважно на узбережжі. Недостатньо розвинута транспортна інфраструктура між країнами через несприятливий рельєф ускладнювала процес інтеграції, відмінно від компактної території Західної Європи.

Багато латиноамериканських країн в 90-х роках прийняли політику «відкритої економіки», але це не призвело до значних результатів, оскільки ціни на сировину спадали, і вони мали вирішувати проблеми зовнішнього боргу.

Нова концепція інтеграції, відома як концепція «відкритого регіоналізму», стала основою для розвитку стосунків Латинської Америки з іншими регіонами світу. Ця концепція ґрунтується на низьких митних бар'єрах та відкритості до світового ринку.

Існує кілька причин, які сприяли прискоренню інтеграції в даному регіоні (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 - Причини інтеграції

№	Причини	Характеристика
1	Змагання на ринку та зростання доходів	Нові технології та інвестиції стимулювали створення більших та більш відкритих ринків.
2	Лібералізація зовнішньої торгівлі в 80-х роках	Процес лібералізації зовнішньої торгівлі в 80-х роках відіграв свою роль у прискоренні інтеграції в регіоні.
3	Радикальний перегляд механізмів інтеграції	Радикальний перегляд механізмів інтеграції в регіоні також відіграв важливу роль у цьому контексті.

Джерело: створено на основі [1, с.127-132].

Отже:

- змагання на ринку та зростання доходів, отриманих від нових технологій та інвестицій, стимулювали створення більших та більш відкритих ринків;
- процес лібералізації зовнішньої торгівлі в 80-х роках відіграв свою роль у цьому процесі;
- радикальний перегляд механізмів інтеграції в регіоні також відіграв важливу роль у цьому контексті.

Латиноамериканська асоціація інтеграції (ЛАІ) є однією з важливих інтеграційних організацій у даному регіоні. Вона включає десять країн Південної Америки: Аргентину, Болівію, Бразилію, Венесуелу, Колумбію, Парагвай, Перу, Уругвай, Чилі, Еквадор та Мексику. Ця асоціація була створена відповідно до Договору Монтевідео, укладеного в 1980 році. Даний договір встановив загальні правові рамки для регіональної інтеграції та надав можливість державам-членам проводити переговори та укладати угоди з різними економічними питаннями, які представляють взаємний інтерес.

ЛАІ замінила Латиноамериканську асоціацію вільної торгівлі (ЛАВТ), яка була створена відповідно до «Угоди Монтевідео» 1960 року. Тоді була створена жорстка тарифна система, яка в багатьох випадках була неефективною. Держави повинні були надавати режим найбільшого сприяння для всіх країн ЛАВТ, а не лише своїм партнерам, що може призвести до двосторонньої вигоди. На практиці це спричиняло збитки для національних економік через конкуренцію з інших країн.

Іншим великим інтеграційним об'єднанням на континенті є МЕРКОСУР (Mercado Común del Sur) - це спільний ринок країн Південного конусу, створений у 1991 році. Це об'єднання включає чотири повноправних члени: Аргентину, Парагвай, Уругвай, Бразилію, а також двох асоційованих членів - Болівію та Чилі. МЕРКОСУР є найбільшим інтегрованим ринком в Латинській Америці, де сконцентровано [58]:

- 45% населення (понад 200 млн. осіб);

- 50% від загального ВВП (понад 1 трлн. доларів США);
- 40% прямих іноземних інвестицій;
- 60% загального обсягу товарообігу;
- 33% зовнішньої торгівлі регіону.

Для керівництва процесом інтеграції у 1994 році були створені такі інституції:

- Рада спільного ринку (складається з міністрів закордонних справ);
- Група спільного ринку - виконавчий орган зі сталою роботою і адміністративним секретаріатом в Монтевідео;
- 10 технічних комісій, які підпорядковані групі спільного ринку і займаються різними аспектами торгівлі, митного регулювання, технічними нормами, валютно-фінансовою політикою, макроекономічною політикою, транспортом, промисловою технологією, сільським господарством та енергетикою.

Важливо відзначити, що МЕРКОСУР стабілізує економіку країн-членів цього блоку, зокрема, стримуючи інфляцію через збільшення імпорту і регулювання тарифів, що сприяло зниженню темпів економічного зниження.

Проте, незважаючи на наявність істотних позитивних здобутків, існують деякі проблеми, серед яких можна виділити:

- не досягнута мета повної відміни тарифів у внутрішньорегіональній торгівлі.
- не вдалося узгодити єдині зовнішні тарифи на імпорт товарів із країн, які не входять до МЕРКОСУР.
- робота з відміни нетарифних обмежень залишається незавершеною.

У цілому перспективи розвитку МЕРКОСУР оцінюються як сприятливі.

Крім того, існують інші інтеграційні об'єднання на континенті, такі як Андський пакт (Болівія, Венесуела, Колумбія, Перу, Еквадор), Центральноамериканський спільний ринок (Гватемала, Гондурас, Коста-Ріка, Нікарагуа, Сальвадор), і КАРИКОМ або Карибське співтовариство (що налічує

14 англomовних країн Карибського басейну), які також відіграють важливу роль у регіональній інтеграції.

Процес економічної інтеграції в Латинській Америці швидко розширюється, особливо в галузі міжнародної торгівлі та капіталовкладень, а в Центральній Америці відбувається завдяки міграції.

У кінці 1940-х років була створена Економічна комісія ООН для Латинської Америки (ЕКЛА), яка розробляла концепції структурної перебудови економіки регіону, зокрема зовнішньоекономічного сектору, з метою зміцнення переговорних позицій цих країн у відносинах з США. Проте, США неодноразово виступали проти дій і рішень ЕКЛА.

У наступних двох десятиліттях як США, так і Латинська Америка стикалися з економічними труднощами, частково викликаними світовою економічною кризою 1957-1958 років. У відповідь на економічний спад розпочався процес регіональної економічної інтеграції, такий як підписання Договору Монтевідео і Договору Манагуа у 1960 році, що свідчить про намагання країн Латинської Америки спільно вирішувати нові економічні проблеми та створювати конкурентні переваги в їхніх відносинах із США.

У 1980-х роках в Латинській Америці почалося економічне відновлення, спричинене торговельною інвестиційною лібералізацією, зростанням імпорту та іноземними інвестиціями. До цього додалася значна сума коштів, отриманих від приватизації, що сприяло підвищенню темпів економічного розвитку. Ця ситуація підштовхнула країни регіону до більш самостійної політики у відносинах з США.

Важливо відзначити, що у Латинській Америці існують два моделі інтеграції: одна, представлена МЕРКОСУР та Андським співтовариством, спрямована на консолідацію південноамериканських економік у відповідь на загрозу з боку США і ЄС; інша, висувана США, передбачає включення Латинської Америки в загальний простір вільної торгівлі з головним акцентом на економічну домінантність США.

Але починаючи з нового століття, обговорення щодо створення Американської зони вільної торгівлі стали більш активними, незважаючи на енергійні протести лівої опозиції. Критики розглядали цей ініціативу як інструмент для посилення впливу США в країнах Латинської Америки, де економіки вже пережили руйнівні наслідки неоліберальних реформ, проведених під егідою МВФ в кінці 1980-х і протягом 1990-х років. Наслідком цих реформ стало зростання соціальної нерівності та залежності від США.

Процес інтеграції латиноамериканських держав натрапляє на серйозні труднощі через зміцнення позицій Північноамериканського угоди про вільну торгівлю (НАФТА), в якому ключову роль відіграють Сполучені Штати.

2.2 Вплив світових конфліктів на геополітичну ситуацію у світі

Після Другої світової війни Азіатсько-Тихоокеанський регіон (АТР) залишався регіоном з мінімальним рівнем економічного та політичного співробітництва. Великі перешкоди перед регіональним співробітництвом включали в себе наступне [4]:

- багато країн перебували в колоніальній залежності, і їх головною метою був антиколоніальний рух. Після отримання незалежності ці країни бажали зберігати політику нейтралітету;
- низький рівень розвитку та політична нестабільність молодих незалежних азійських держав створювали велику різницю в їхньому економічному розвитку. Такі держави мали однотипні економічні структури та були залежні від світових держав, що ускладнювало можливість взаємної економічної співпраці;
- вплив Холодної війни призвів до поділу регіону на впливові сфери між двома світовими державами: Сполученими Штатами та Радянським Союзом. У окремих під регіонах (таких як Корея та В'єтнам) виникла

військово-політична напруженість, а також політичне протистояння (наприклад, між Китаєм та Тайванем);

- різні моделі національного розвитку та ідеологічні розбіжності;
- історичні та соціокультурні відмінності, відсутність спільних цінностей, територіальні конфлікти та психологічні бар'єри, включаючи історичний досвід.

Додатково, АТР характеризується значними розмірами, значними різницями в економічному розвитку та розмірах населення. Отримана незалежність не гарантувала повної економічної самостійності молодим державам.

Низький рівень економічного розвитку більшості колишніх колоній змусив їх співпрацювати з розвинутими державами, включаючи колишні метрополії. Це призвело до трансформації колоніалізму в неокolonіалізм. Політика неокolonізму включала в себе надання кредитів та позик, надання різних видів допомоги, контроль за цінами на сировину та продукцію на світових ринках, а також створення філій великих західних компаній та змішаних підприємств у колишніх колоніях. Це дозволило розвиненим економічно країнам закріпитися на внутрішніх ринках колоній, використовувати дешеву робочу силу місцевого населення та впливати на внутрішню та зовнішню політику цих країн.

Молоді незалежні держави здійснювали заходи для зміцнення своєї економічної самостійності та спільних дій проти неокolonіалізму, що сприяло створенню міжнародних організацій економічного характеру в регіоні.

Отже, незважаючи на численні труднощі, після Другої світової війни відбувався процес економічної інтернаціоналізації, що є необхідним проявом глобальної економічної взаємодії, особливо в сфері торгівлі та інвестицій.

У останньому десятилітті Холодної війни Центральна Америка зазнавала постійного уваги Сполучених Штатів. Починаючи з 80-х років, у цьому регіоні стали активно діяти прокомуністичні рухи, і Центральна Розвідувальна Агентство (ЦРУ) мала обґрунтовані підозри, що практично вся Центральна

Америка стала об'єктом і інструментом «активних заходів» СРСР проти демократичного світу загалом, і Сполучених Штатів, зокрема. Спроби США забезпечити ефективну присутність в Центральній та Південній Америці призвели до одного з найгучніших скандалів 80-х років в американській політиці - розслідування «Справи Іран-контрас», в якому публічна дипломатія займала важливе місце. В 1982 році голова Бюро з питань американських справ Державного департаменту США, посол Лангхорн Мотлей, говорив своїм співробітникам про недостатню увагу до громадської дипломатії в регіоні. У цьому контексті у 1983 році було запропоновано створити міжвідомчий комітет з питань громадської дипломатії в Центральній Америці, з Річардом Стоуном на чолі як Спеціальним представником Президента США з громадської дипломатії в Центральній Америці. Цей комітет мав базуватися на Державному департаменті США і функціонувати як частина Міжнародного політичного комітету Державного департаменту. У 1983 році також були проведені спроби комплексно оцінити інформаційне середовище, в якому Сполученим Штатам потрібно було здійснювати громадську дипломатію. На кінець 1983 року (7 грудня) Волтер Реймонд, Спеціальний помічник Президента США з питань національної безпеки, звернувся до Уільяма Кейсі з проханням прискорити роботу Міжвідомчої робочої групи з активних заходів, яка готувала засекречений аналіз «активних заходів» комуністів у Латинській Америці [29].

У часи президентства Р. Рейгана відбулася значуща дискусія щодо контролю та скорочення озброєнь, зокрема стратегічних і ракет середньої / малої дальності. Спочатку цей період відзначався суворою антирадянською риторикою та позицією Р. Рейгана протягом перших трьох років його президентства, але вже на початку 1983 року ця позиція стала змінюватися.

У 1982 році почалася підготовка важливого візиту Р. Рейгана до Європи, запланованого на початок 1983 року. Цей візит передбачав зустріч президента з політичними лідерами та представниками ЗМІ семи європейських країн. Хоча візит відбувся, він був спрощений і відбувся раніше, у червні 1982 року, коли Р. Рейган відвідав Францію, Італію, Великобританію та ФРН.

Перед цим візитом у березні 1982 року Держсекретар США А. Хейг та голова Комісії з міжнародних відносин США Ч. Вік запропонували Р. Рейгану розглянути складні питання двосторонніх відносин і глобальних проблем миру в європейському контексті. Ч. Вік також підкреслив важливість використання громадської дипломатії (ПД) для співпраці з європейською аудиторією.

У цьому контексті був розглянутий документ Ч. Віка про можливості використання ПД для співпраці з європейською аудиторією. У цьому документі зазначалося, що під час подорожі Європою було помічено рост розуміння європейцями політики США, але для досягнення результатів необхідно продовжувати розвивати громадську дипломатію. Зокрема, велика увага приділялася питанню скорочення озброєнь, зокрема контролю над озброєннями і розміщення американських стратегічних озброєнь в Європі. В. Кларк підкреслив, що ця тема повинна стати головною і постійною темою громадської дипломатії США в Європі.

До реалізації цих завдань було призначено посла США в Ірландії Пітера Дейлі.

У липні 1983 року В. Кларк сповістив членів ГСП про організацію координації громадської дипломатії (ПД) у сфері контролю над озброєннями. Для цього був створений окремий Координаційний комітет з контролю над озброєннями та питань оборони (Arms Control & Defense Issues Coordinating Committee) зі співголовами, одним представником від Держдепартаменту і іншим від USIA. Цей комітет зосереджувався на чотирьох головних напрямках: Європі, проєктах START / FREEZE / CBM, CBW / YELLOW RAIN та питаннях оборони. Незважаючи на те, що контроль над озброєннями постійно обговорювався, ефективність роботи цього комітету не було однозначно підтверджено аж до 1985 року.

Наприклад, у вересні 1984 року Р. Рейган мав провести ряд зустрічей, які Р. Макферлан вважав за потрібне використовувати для громадської дипломатії. Пропонувалося акцентувати увагу на контролі над озброєннями і створювати ініціативи щодо зменшення ядерних і конвенційних сил, заборони хімічної

зброї та зменшення ризику ядерної війни, а також на зміцненні стабільності та миру.

Проте, лише у лютому 1985 року була створена спеціалізована Міжвідомча група з громадської дипломатії щодо контролю над озброєннями. В листі, який повідомляв ключових міністрів про її утворення, зазначалося, що метою групи було координування урядових заходів з громадською дипломатією в галузі контролю над озброєннями. Група мала тісно взаємодіяти з Групою високого рівня з контролю над озброєннями (Senior Arms Control Group), на ініціативу якої вона була створена.

Щодо політики по відношенню до Латинської Америки в адміністрації Д. Трампа, вона розпочалася з критики Північноамериканської зони вільної торгівлі (NAFTA). Д. Трамп висловлював обурення тим, що Мексика і Канада вивели значні виробництва на свою територію, і це призвело до перегляду та реформування угоди, що призвело до нової угоди «США-Мексика-Канада» (USMCA). Ця нова угода завдала значних збитків економіці Мексики і погіршила відносини між США і Мексикою.

Політика США стосовно Куби також була радикально переглянута в адміністрації Д. Трампа, яка критикувала попередню стратегію Б. Обама щодо «острова свободи». Були запропоновані нові принципи, які скасовували раніше укладені домовленості між США і Кубою і обмежували двосторонні економічні зв'язки.

У випадку Венесуели, адміністрація Д. Трампа намагалася вжити заходів для видалення Н. Мадуро з посади, включаючи військовий переворот, санкції та інші обмежувальні заходи, такі як блокування рахунків найбільших нафтових компаній PDVSA та її американської філії Citgo Petroleum. Однак ці заходи не допомогли зняти Мадуро з влади, і Венесуела втратила контроль над частиною свого фінансового сектору, що призвело до різкого зменшення поставок венесуельської нафти на ринок США.

Загалом, однією із сторін боротьби було припинення лівоцентристських режимів, водночас наближаючись до демократичних та правоцентристських

урядів. Наприклад, американська адміністрація підтримала державний переворот та видалення з посади голови Болівії Є. Моралеса. Також вона привітала перемогу в Бразилії ультрарадикального політика Ж. Болсонару, що призвело до покращення двосторонніх відносин і включило питання торгівлі.

Дж. Байден має значний досвід у політиці, включаючи трічі обраного головою сенатського комітету з міжнародних відносин та роботу в якості віцепрезидента під час президентства Б. Обама. Він активно досліджував питання, пов'язані з Латинською Америкою, і відвідав цей регіон 16 разів. Однією з ілюстрацій його роботи є розробка та реалізація масштабної програми «Plan Colombia» (2000–2015), яка надавала фінансову та військову підтримку Колумбійській владі для боротьби з FARC і наркокартелями. Також був укладений торговельний договір між США та Колумбією в 2006 році, і Колумбія зараз є надійним партнером США в регіоні [36].

Щодо майбутньої зовнішньої політики США стосовно Латинської Америки за каденції Дж. Байдена, очікується, що вона охоплюватиме багато аспектів, включаючи боротьбу зі змінами клімату, розвиток «чистої та відновлювальної енергії», захист прав людини та боротьбу з корупцією. США також буде пропонувати латиноамериканським країнам долучитися до програми розвитку «чистої енергії» та підтримуватиме економічний розвиток країн «Північного трикутника Центральної Америки» (Гватемала, Гондурас, Сальвадор) фінансовою допомогою. Також передбачається посилення санкцій проти політиків та урядових посадовців венесуельського режиму Н. Мадуро, які можуть приховувати свої активи в країнах Латинської Америки та Європі. Дж. Байден планує провести Саміт Америк у 2021 році в США з метою зміцнення міжамериканських зв'язків і приділити особливу увагу відносинам з Бразилією та Мексикою через їхнє значення в регіоні та проблеми, з якими вони стикаються.

Мексика, подібно до більшості інших країн Латинської Америки, є президентською республікою. Форма устрою Мексики багато в чому була взята за зразок з Сполучених Штатів після досягнення країною незалежності.

Економічні відносини між Сполученими Штатами Америки та Мексикою є дуже інтегрованими. Це через спільні економічні інтереси, що стосуються торгівлі, інвестицій, туризму та глибоких зв'язків через Мексиканську затоку. Ці двосторонні відносини мають велике значення як для США, так і для Мексики [56].

Крім того, Сполучені Штати Америки та Мексика розвинули міцні економічні та торговельні зв'язки завдяки Північноамериканській угоді про зону вільної торгівлі (НАФТА). Ця угода об'єднала Канаду, Мексику та США у велике інтеграційне угруповання, яке вперше поєднало високорозвинуті країни з країною, що розвивається. НАФТА передбачала поступове зниження тарифів, митних зборів та інших торговельних бар'єрів між цими країнами.

Основною метою угоди було забезпечити вільну торгівлю, створити умови для справедливої конкуренції, збільшити інвестиції, встановити ефективний механізм співпраці та вирішення суперечностей. Ці відносини переважно спрямовані зі США або до США, і торгівля між США та Мексикою значно зросла від часу укладення угоди. США є головним партнером Мексики у торгівлі товарами, а Мексика - третім за обсягами торговельним партнером Сполучених Штатів після Китаю та Канади. Розширення торгівлі призвело до формування вертикальних ланцюгів постачання, особливо вздовж кордону США-Мексика, і збільшило важливість кордонного регіону США-Мексика як виробничого центру.

Політика Сполучених Штатів, зокрема, сучасної Адміністрації Б. Обама (яка прийшла до влади у 2009 році та була переобрана президентом у листопаді 2012 року), спрямована на посилення американського впливу та забезпечення стабільності в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні (АТР). Фундаментальні напрямки американської політики в цьому регіоні залишаються незмінними: підтримка союзницьких зобов'язань США, збереження американської військової присутності та підтримка демократичних свобод і прав людини.

Під час адміністрації Б. Обама була введена політика «повернення в Азію», спрямована на відновлення американського впливу в АТР. Президент Б.

Обама називав себе «першим тихоокеанським президентом» і визнавав, що Сполучені Штати завжди були тихоокеанською нацією. Однак ці плани можуть бути складні для реалізації через ростучий вплив Китаю, який збільшує свою економічну, політичну та військову потужність і може змінити баланс сил в регіоні. Китай визнається у документі «Підтримка глобального лідерства США: пріоритети для XXI століття» як зростаюча регіональна держава, яка може становити загрозу військовій безпеці Сполучених Штатів та їх союзників.

Активна зовнішня політика Китаю хвилює політичні кола у Вашингтоні і підтримує пошук ефективних засобів стримування Китаю. США посилюють співпрацю з Японією та Республікою Кореєю (РК) та зберігають свою військову присутність в цих країнах. Діяльність Китаю створює можливості для розвитку військово-політичних відносин між США, Японією і РК, а також їхньої тристоронньої співпраці. Наприклад, Сполучені Штати розгортають разом із цими країнами систему протиракетної оборони в регіоні. В той же час Вашингтон прагне до співпраці з Китаєм (політика залучення), оскільки співпраця між країнами є важливою для вирішення багатьох питань.

В американо-китайських відносинах існують традиційні двосторонні конфлікти, які призводять до кризових моментів. Ці конфлікти включають в себе суперечності щодо Тайваню, Тибету, військово-технічного співробітництва США з Тайванем, питань прав людини і політичних свобод, а також торговельно-економічних суперечностей і спроб США приєднатися до вирішення територіальних конфліктів у Південно-Китайському та Східно-Китайському морях, серед інших.

Латиноамериканський напрямок завжди відіграв важливу роль у зовнішній політиці Сполучених Штатів, але цей підхід був піддавався змінам залежно від міжнародного контексту. Під час адміністрації Барака Обама США стикнулися з численними проблемами у Латинській Америці, оскільки попередні уряди зосереджували увагу на вирішенні головних проблем регіональної безпеки, зокрема ситуації в Іраку та Афганістані.

Варто відзначити, що приход Б. Обама до влади був сприйнятий позитивно в більшості країн Латинської Америки. Навіть не дивлячись на загальну критику зовнішньої політики США, латиноамериканці відносилися до Президента Обама дуже позитивно. Ця парадоксальна ситуація була виділена політичним діячем із Чилі, С. Бітаром, який вказував, що незважаючи на загальну негативну оцінку зовнішньої політики США, ставлення до Президента Обама у Латинській Америці залишалося дуже позитивним. Цей явищець був пов'язаний з образом Обама як політика нового покоління, близького до звичайних людей, який зумів перемогти сильних представників впливових еліт у Вашингтоні [58].

Співвідношення Південноамериканців до США також стало більш позитивним, ніж будь-коли раніше в історії. Однак через складний минулий досвід у відносинах із Сполученими Штатами, жителі країн Південної Америки і далі відчувають зневажливе ставлення до американців, і їх самоідентифікація на міжнародній арені зазвичай базується на їхній етнічній належності, а не на американському громадянстві.

Деякі дослідники також вказують на «заздрість» латиноамериканців до матеріалістичної культури і багатства, що існують у США, і це стимулює жителів Латинської Америки до прагнення користуватися перевагами ринкової економіки. Кожного року приблизно мільйон нелегальних мігрантів прибувають з країн Латинської Америки до Сполучених Штатів, переважно через те, що вони не мають можливості реалізувати себе у своєму регіоні.

Усі країни регіону офіційно є демократіями або перебувають на шляху демократизації. Провал комунізму в колишньому Радянському Союзі та Східній Європі справив сильний вплив на Південну Америку і підкріпив ідею, що капіталізм і демократія є найбільш «життєздатними» економічними і політичними альтернативами.

На сьогоднішній день у Південній Америці майже у всіх країнах, окрім Куби та Гаїті, проводяться конкурентні вибори, і деякі ринкові реформи вже були впроваджені. Це свідчить про певний прогрес у напрямку демократії і

ринкової економіки. Але ринки країн Латинської Америки складають менше 6% зовнішньої торгівлі США, тому вони не є надзвичайно важливими для Америки. Однак стабільність і безпека США залежать від стабільності їхніх сусідів, тому завданням американських політиків є заохочення ненасильницьких реформ і просування суспільств у цьому напрямку.

Отже, незважаючи на складність завдань у регіоні, Сполучені Штати продовжують активно взаємодіяти з Латинською Америкою, намагаючись сприяти розвитку демократії та ринкової економіки в цьому регіоні.

На сьогоднішній день, у відносинах між Сполученими Штатами та Латинською Америкою, виділяються три основні геополітичні інтереси, які впливають на їхні відносини: економічний, «моральний» і інтерес у сфері безпеки. Очевидно, що ці інтереси будуть визначати майбутні стосунки між цими двома регіонами.

Історично економіка була важливим визначальним фактором для країн Південної Америки на міжнародній арені. Це було результатом їхньої колоніальної спадщини та відсталості, яка справила їх залежними від виносу природних ресурсів. Економіка Латинської Америки переважно зосереджена на експорті мінеральних ресурсів та сільськогосподарської продукції. Кожна країна спеціалізується на виробництві і експорті певних видів сировини і продуктів, які мають великий вплив на їхнє економічне благополуччя. Проте, на сьогоднішній день Південна Америка не має можливості самостійно подолати нерівність у світовій економіці і залишається залежною від зовнішньої допомоги [31, с. 315].

Варто відзначити, що багато економічних рішень в країнах Латинської Америки приймаються за участю радників з університетів і приватних дослідних інститутів, спільно з експертами Міжнародного валютного фонду, Світового банку, Федерального казначейства США і транснаціональних корпорацій. Політичні партії та законодавчі органи мають обмежений вплив на формування торгової політики. Єдиним винятком є Венесуела, яка, як провідний експортер нафти у регіоні, встановила тісні відносини з іншими

країнами Латинської Америки та Китаєм, що частково зменшило її залежність від американського уряду.

Окрім економічних інтересів, національна безпека є ще однією ключовою категорією, яка визначає політику США стосовно Латинської Америки. Сполучені Штати цікавляться політичною стабільністю у регіоні та надають допомогу урядам країн Латинської Америки в боротьбі з повстанськими групами і підтримці національної безпеки.

Загалом, економіка і національна безпека визначають зовнішню політику США у Латинській Америці, забезпечуючи економічні інтереси та політичну стабільність в цьому регіоні.

Присутність військ США варто розглядати не як окрему спробу досягнення гегемонії, але як складову частину економічної стратегії та складову певного глобального проекту. Розміщення військових баз США пов'язане з ключовими ресурсами, що мають важливе значення для американських економічних інтересів, такими як нафта, вода і біорізноманіття. Тому військова та стратегічна діяльність визначаються місцеположенням цих ресурсів.

Сполучені Штати завжди наголошували на необхідності забезпечення політичної стабільності в регіоні. Проте малоймовірно, що уряд США зможе перетворити дії регіональних урядів на захист прав людини та охорону навколишнього середовища, а також на процес демократизації.

Зацікавленість в економічних інтересах і прагнення до політичної стабільності залишаються основними чинниками, що визначають політику США в Латинській Америці. Незважаючи на зміни у методах геополітичного впливу, стратегія США у відношенні до країн Латинської Америки лишається незмінною - домінування на континенті. Сьогодні США використовують більш м'який геоекономічний вплив під демократичними гаслами гуманітарної допомоги та розвитку партнерських відносин. США намагаються сприяти формуванню більш проамериканських політичних і економічних структур в Латинській Америці, що повністю підконтрольовані США.

Для досягнення цієї мети США використовують регіональні інтеграційні утворення, такі як Організація американських держав (ОАД), яка об'єднує держави Західної півкулі, США і Канаду. Одним з важливих напрямків діяльності цієї організації є зміцнення демократії, забезпечення прав людини та розв'язання проблем континентальної безпеки. США намагаються впливати на створення нової моделі військово-політичного співробітництва між країнами континенту та переорієнтацію уваги з захисту від зовнішніх загроз на боротьбу з новими викликами, такими як наркотичний бізнес, тероризм, незаконний обіг зброї, корупція і т. д.

У питанні про приєднання латиноамериканських країн до Північноамериканської угоди про вільну торгівлю (НАФТА), набуває важливості створення альтернативи для розширення «внутрішніх» торгово-економічних союзів в Латинській Америці, які можуть мати антиамериканську спрямованість. Такі ініціативи, як Група Ріо, свідчать про бажання латиноамериканських країн бути більш незалежними. Також формується Південноамериканський спільний ринок (МЕРКОСУР), який спрямований на поглиблену економічну інтеграцію південноамериканських країн і частково відповідає на виклики НАФТА.

Країни Латинської Америки протягом тривалого часу залишалися поза світовою політичною ареною і не зазнали масштабних прикордонних конфліктів, таких як ті, що мали місце в Європі або Азії. Проте геополітичні зміни у світі вплинули на відносини між латиноамериканськими державами, сприяючи процесу формування незалежних держав та встановленню їх кордонів у XIX столітті. У XX столітті геополітичні фактори сприяли виникненню численних територіальних конфліктів, конфліктів і війн між латиноамериканськими країнами, а також сприяли їх врегулюванню [22].

Територіальні суперечки є важливим аспектом геополітики Латинської Америки і характеризуються тим, що багато держав цього регіону висувують одна одній територіальні претензії. Ця особливість виникає з історичних обставин, коли молоді незалежні латиноамериканські держави створювали свої

кордони в XIX столітті, і вона має глибокі історичні корені. Багато з цих конфліктів виникли під час процесу освоєння світового простору цими молодими державами. Між новими незалежними країнами виникали конфлікти через прикордонні інциденти, територіальні розбіжності, збройні конфлікти і війни.

Сформування незалежних латиноамериканських держав стало важливою подією в історії регіону в XIX столітті. Після завершення війни за незалежність колонії Іспанії та Португалії стали першими європейськими країнами, що втратили свої колонії в Латинській Америці. Однак процес розпаду колоніальної системи, створеної європейцями в Південній Америці, завершився тільки у другій половині XX століття.

Початок XIX століття був періодом активізації боротьби за незалежність в країнах Латинської Америки. Ця боротьба призвела до того, що колишні іспанські колонії стали незалежними державами. В ході цього процесу були створені республіки, такі як Мексиканські Сполучені Штати, Федерація Центральної Америки, Колумбія, Перу, Чилі, Болівія, Парагвай. Пізніше була завершена формування незалежних держав у регіоні Ріо-де-ла-Плата, де конфлікти між провінціями і зовнішнім втручанням ускладнювали ситуацію. Проте з часом тут були сформовані Об'єднані провінції Ріо-де-ла-Плата. Деякі з незалежних держав, що виникли на Латинському континенті, зазнали нестабільності через внутрішні конфлікти і боротьбу за владу різних груп.

В Колумбії, наприклад, після завершення війни за незалежність розпочалась боротьба за владу між різними регіонами, що призвела до розпаду Колумбійської федерації в 1830 році. На її території з'явилися незалежні держави Венесуела, Еквадор і Нова Гранада. Також Федерація Центральної Америки розпалася в 1839 році на незалежні держави, такі як Гватемала, Гондурас, Нікарагуа, Сальвадор і Коста-Ріка. Об'єднані провінції Ріо-де-ла-Плата також стали незалежною державою. Ці конфлікти та розпад федерацій відображають складну ситуацію в Латинській Америці в той час [35].

Прикордонні конфлікти і територіальні суперечки в Латинській Америці виникають з різних причин, включаючи історичні обставини, географічні фактори та політичні мотиви. Кожен з геополітичних субрегіонів в регіоні, такий як Ла-Платський, Андський та Амазонський, має свої власні особливості прикордонних конфліктів і різну динаміку вирішення територіальних суперечок. У порівнянні з іншими регіонами світу Латинська Америка вважається відносно мирним регіоном щодо міждержавних стосунків та вирішення конфліктів з початку XX століття.

Аналіз ситуацій конфліктів у Латиноамериканському регіоні у другій половині XX – на початку XXI століття свідчить про те, що шанси на виникнення війни зменшилися, проте прикордонні і територіальні суперечки залишаються актуальними і постійно створюють виклики для сучасних держав. На даний момент у Латиноамериці існує приблизно 20 прикордонних проблемних ситуацій, половина з яких є активними, проте лише одна з них вплинула на спровокувала війну (1995 рік між Еквадором і Перу). Серйозні міжнародні конфлікти, пов'язані з територіальними або прикордонними питаннями, відбулися в останній третині XX століття. Наприклад, в 1969 році відбулася «футбольна війна» через прикордонні та міграційні проблеми між Сальвадором і Гондурасом, а в 1982 році виник конфлікт між Аргентиною і Великобританією через Фолклендські (Мальвінські) острови. Були також напружені відносини між Чилі та Болівією та Перу на початку 1970-х років, а також військово-морське зіткнення між Колумбією і Венесуелою у 1987 році.

Багато з прикордонних проблемних ситуацій виникають через історичні обставини в минулому, але деякі з них появилися внаслідок технологічних і міжнародноправових змін у останній третині XX століття. Зокрема, зміни в Міжнародному морському праві, визначені Конвенцією ООН з Морського права 1982 року, яка визначає новий тип морського простору - Виключну економічну зону (ВЕЗ) і новий порядок визначення зовнішньої межі континентального шельфу (які можуть простягатися відповідно до 200 і 350

морських миль), призвели до потреби перенесення кордонів і викликали нові прикордонні суперечки.

Розвиток нових технологій видобутку ресурсів морського дна також призвів до необхідності чіткого визначення морських кордонів. Сьогодні найбільше проблем демаркації виникає між острівними країнами Карибського басейну. Щодо Південноамериканського регіону, то тут є певні прикордонні морські суперечки між Колумбією і Венесуелою щодо розмежування вод Венесуельської затоки через виявлення значних запасів нафти і газу на шельфі.

Останніми роками на виникнення і ескалацію прикордонних конфліктів впливають також геоекономічні, геокультурні та ідеологічні чинники. Наприклад, у деяких латиноамериканських країнах приходять до влади «ліві» лідери, що призводить до ідеологічних розбіжностей і може сприяти конфліктам. Такі ідеологічні розбіжності можуть бути небезпечними, адже вони часто супроводжуються політичними розбіжностями та протистояннями між країнами.

Співпраця між державами в Південній Америці стикається сьогодні з серйозними викликами у різних сферах, таких як безпека, торгівля, технології та інновації, міграція, охорона довкілля та адаптація до змін клімату. Ці виклики відкривають багато можливостей для посилення співпраці на регіональному і субрегіональному рівнях. Проте, ці самі тематичні області можуть також призвести до виникнення нових міждержавних конфліктів, оскільки в Південній Америці спостерігається загальна тенденція до різних нових підходів до співпраці, а також розпаду співпраці.

Те, які тенденції матимуть перевагу у середньому і віддаленому майбутньому, також залежатиме від того, чи вдасться зміцнити міждержавну співпрацю на стійкій та міцній інституційній основі. Раніше існуючі регіональні підходи до співпраці та інтеграції часто стикалися з нестабільністю через особисту залежність політичних інституцій в південноамериканських країнах, де зміна влади часто супроводжується переосмисленням зовнішньої політики.

Отже, в Латинській Америці існують механізми для вирішення територіальних проблем дипломатичними засобами, які, хоча не є універсальними, виявилися ефективними. Латиноамериканці приділяють особливу увагу розробці інструментів і методів мирного вирішення прикордонних суперечок, від переговорів і «добрих послуг» до дипломатії на річках, посередництва і арбітражу. Це видно в тенденції до зменшення напруги та полегшення суперечностей в міждержавних відносинах у регіоні наприкінці 1990-х років.

Спільне історичне минуле, економічні схожості, мовна і культурна близькість стали основою для активного розвитку інтеграційних процесів в Латинській Америці після Другої світової війни, що частково допомогло вирішувати територіальні конфлікти.

Серед основних політичних об'єднань в Латинській Америці переважають Співтовариство Латиноамериканських і Карибських держав та Союз Південноамериканських націй, які різняться за своєю структурою та методами взаємодії [18].

Конфліктогенний потенціал Латинської Америки може бути краще зрозуміти, якщо розглядати його в контексті трьох основних геополітичних субрегіонів в цьому регіоні: Андського, Амазонського і Ла-Платського. За останні два століття Андський і Амазонський субрегіони були свідками численних територіальних конфліктів та міждержавних суперечок. Ці конфлікти виникали через боротьбу за контроль над узбережжям Тихого та Атлантичного океанів, природними ресурсами континентального шельфу та доступом до верхніх басейнів Амазонки.

Декілька прикладів включає в себе 2-гу Тихоокеанську війну в 1879-1883 роках, яка призвела до втрат Перу і Болівії, і Перуансько-еквадорську війну в 1941 році, яка призвела до втрат Еквадором значної території. Крім того, спори виникли щодо судноплавних верхів'їв Амазонки, що призвело до конфлікту між Перу і Еквадором у 1941 році.

За винятком деяких випадків, таких як вирішення «чакської проблеми» в 2009 році, більшість конфліктів є «реліктами» минулих конфліктів. Інші приклади включають спори між Колумбією і Нікарагуа за острови в Карибському морі та між Венесуелою і Гайаною щодо регіону Ессекібо.

На останній час спостерігається також «лівий тренд» у політиці ряду латиноамериканських держав, таких як Бразилія, Болівія, Венесуела, Еквадор і інші, разом із явищем «індіанського ренесансу». Ці фактори можуть підсилити конфліктогенний потенціал регіону.

Прикордонні конфлікти в Латинській Америці мають свої унікальні особливості, і їх виникнення може бути пов'язане з історичним минулим (колоніальний фактор), ресурсами (географічний фактор) та політичними мотивами. Багато з цих конфліктів мають коріння в колоніальному минулому та спадкових кордонах, які не завжди були чітко визначеними. Невизначеність кордонів часто призводила до претензій на сусідні території, особливо якщо вони мали стратегічне значення або багаті на ресурси [25].

Аналіз конфліктних ситуацій в Латинській Америці в другій половині XX - на початку XXI століття свідчить про те, що існують територіальні та прикордонні конфлікти, які створюють виклики для сучасних держав, хоча імовірність виникнення воєн зменшилась. В даний момент близько 20 таких проблемних ситуацій існують між латиноамериканськими країнами, при цьому половина з них залишається активними. Проте, лише одна з цих ситуацій призвела до війни між Еквадором і Перу в 1995 році.

Найбільш серйозні міждержавні конфлікти, пов'язані з територіальними або прикордонними суперечками, відбулися в останній третині XX століття. До них входять «футбольна» війна між Сальвадором і Гондурасом у 1969 році через прикордонні питання, конфлікт між Аргентиною і Великобританією в 1982 році, який переріс у збройне протистояння, а також військовий конфлікт між Аргентиною і Чилі в 1978 році та військово-морське зіткнення між Колумбією і Венесуелою в 1987 році.

Наразі Ла-Платський субрегіон став менш напруженим політичним полем, і конфлікти, які час від часу виникають між країнами цього регіону, мають тимчасовий характер. Співпраця переважає над суперництвом, і хоча регіон «потрійного кордону» залишається потенційно неспокійним, домінують позитивні тенденції в розвитку взаємин.

Проте в Андському та Амазонському регіонах продовжують існувати кілька «заморожених» конфліктних точок. Важливо зазначити, що в Латинській Америці розроблено ефективні механізми для врегулювання територіальних суперечок дипломатичними методами. Країни регіону активно користуються міжнародними організаціями, такими як Організація американських держав (ОАД) і Організація Об'єднаних Націй (ООН), а також Міжнародним судом, посередництвом і арбітражем для вирішення конфліктів. Ця практика сприяє зниженню напруги та вирішенню суперечностей у регіоні.

Незважаючи на складнощі, конфлікти та різноголосся, інтеграція залишається важливою тенденцією для латиноамериканських держав. Вона сприяє згладжуванню територіальних претензій та прикордонних конфліктів. Навіть існуючі прикордонні конфлікти не заважають економічній співпраці між країнами, інтеграції та розвитку регіону. Конфлікти, які стосуються кордонів, виникають навіть між країнами-партнерами, які мають укладені торговельні угоди. У цивілізаційному контексті об'єднуючі тенденції латиноамериканців підтримуються мовною та релігійною різноманітністю країн за рівнем економічного потенціалу та розвитку [37].

Перша група, яку можна назвати «групою жорсткої політики,» включає країни, де застосовуються надзвичайно суворі заходи в боротьбі з наркотиками, включаючи смертну кару, і законодавство щодо наркотиків дуже суворе. Ця група включає Малайзію, Іран, Пакистан, Китай і інші країни. Наприклад, в Ірані, згідно з Законом 1989 року, публічно стратили понад тисячу осіб протягом півтора роки.

У Гонконзі, регіоні, який сильно постраждав від наркобізнесу, передбачено пожиттєве ув'язнення для осіб, які беруть участь у торгівлі одним

із 97 видів наркотиків, а також у посередництві, виготовленні або володінні наркотиками з метою торгівлі. Покарання включає до 15 років ув'язнення за підготовку до торгівлі наркотиками або участь у імпорті-експорті наркотичної сировини, а також до 10 років за інших співучасників злочинів, пов'язаних з торгівлею наркотиками, і до 3 років за володіння або споживання наркотиків.

У Китаї законодавство, спрямоване на боротьбу з незаконним обігом наркотиків, закріплено в Кримінальному кодексі, який набрав чинності з 1 жовтня 1997 року. Кодекс містить одинадцять статей, що стосуються боротьби з наркотиками (статті 347-357), і регулює «Злочини, пов'язані з контрабандою, продажем, транспортуванням та виготовленням наркотиків.» Згідно зі статтею 348 КК КНР, за незаконне володіння опіумом у великих кількостях, героїном або метілфеніламіном карається позбавленням волі на тривалий термін або навіть довічним ув'язненням.

Проте для України шлях жорсткої політики відносно осіб, причетних до наркотичної діяльності, може бути не найбільш ефективним. В країні загальнополітична ситуація і масштаби проблеми не дозволяють ефективно використовувати силові методи та розглядати їх як єдиний спосіб вирішення проблеми. Навіть за офіційними даними, у Україні зареєстровано понад 140 тисяч наркозалежних за 10 місяців поточного року, проте, за думкою експертів, реальна кількість може бути вищою в 4-5 разів.

Друга група, відома як «група ліберальної політики,» включає країни, де дозволені деякі види «легких» наркотиків. Найвідомішою з них є Голландія. Однак аналізуючи голландський досвід в цьому питанні, можна виявити, що він практично не ефективний. Існує подвійний стандарт стосовно наркотиків, який дозволяє експортувати марихуану до Західної Європи, вирощену на території країни, і в той же час сприяє наркотуризму. Голландія, зокрема Амстердам, стала відомою як «наркотична яма Європи.»

Третя група, яку можна назвати «групою жорсткого контролю,» включає країни, де державні органи вживають жорсткі заходи для контролю за обігом наркотиків та боротьби з наркомафією, але не застосовують надзвичайно суворі

заходи. До цієї групи входять США, Великобританія, Франція і інші країни. Наприклад, в США в більшості штатів існує покарання не тільки за зберігання та вживання наркотиків, але й за спробу їх придбати. У Великобританії та Франції наркоманів направляють на примусове лікування, а також проводять потужну антинаркотичну пропаганду серед безробітних, учнів та студентів.

За даними Управління з наркотиків і злочинності Організації Об'єднаних Націй, Сполученим Штатам Америки вдалося досягти значних успіхів у боротьбі з незаконним обігом наркотиків протягом останнього десятиліття. Цей успіх обумовлений загальнонаціональним підходом до боротьби з наркотиками, який включає у себе зусилля як з боку уряду, так і громадських організацій. Основними складовими цієї стратегії є розроблення довгострокових програм, активне міжнародне співробітництво для запобігання надходженню наркотиків на територію США, а також включення в кампанію проти наркотиків видатних політичних і громадських діячів.

Експерти оцінюють, що близько 80% наркотиків, які продаються в США, надходять з-за кордону, зокрема кокаїн і героїн постачаються з південноамериканських держав, а синтетичні наркотики - із Західної Європи. У 1973 році було створено Адміністрацію по боротьбі з наркотиками (DEA) в США, яка налічує близько 20 тисяч співробітників. Крім DEA, інші спецслужби США, такі як ЦРУ, ФБР, Держдепартамент, митні органи, берегова охорона, податкові служби і поліція, також беруть участь у боротьбі з наркоторгівлею.

США активно підтримують інші країни в боротьбі з наркотиками, зокрема шляхом фінансування програм допомоги антинаркотичним службам країн, які є основними джерелами постачання наркотиків в США. Наприклад, програма «План Колумбія» була запроваджена з метою протидії транзитним постачанням кокаїну через Центральну Америку та Мексику в США, і США надали значні фінансові ресурси Колумбії для цієї мети. Крім того, США співпрацюють з іншими країнами для виявлення шляхів транспортування та основних постачальників наркотиків в США [9].

Загалом, політика боротьби з наркотиками в США ґрунтується на комплексному підході, який включає в себе правові заходи, міжнародну співпрацю, пропагандистсько-інформаційну кампанію, залучення громадських рухів і структур, а також співпрацю з комерційними і фінансовими структурами, що беруть участь у боротьбі проти наркотиків.

За оцінками Управління з наркотиків і злочинності Організації Об'єднаних Націй, Сполучені Штати Америки досягли великих успіхів у боротьбі з незаконним обігом наркотиків за останнє десятиліття. Цей успіх зумовлений тим, що в країні боротьба з наркотиками стала загальнонаціональною та включає як урядові, так і неурядові структури. Ключовими складовими цієї стратегії є розроблення довгострокових стратегій, широке міжнародне співробітництво для запобігання надходженню наркотиків на територію США та залучення найважливіших політичних і громадських діячів до кампанії проти наркотиків.

За даними експертів, близько 80% всіх наркотиків, які продаються в США, надходять з-за кордону, такі як кокаїн і героїн з південноамериканських країн і синтетичні наркотики з Західної Європи. У 1973 році було створено Адміністрацію по боротьбі з наркотиками (DEA) в США, яка налічує близько 20 тисяч працівників. Крім DEA, інші урядові служби США, такі як ЦРУ, ФБР, Держдепартамент, митні органи, берегова охорона, податкові служби та поліція, також беруть участь у боротьбі з наркаторгівлею [58].

США активно фінансують програми допомоги антинаркотичним службам країн, з яких найбільше наркотиків надходить в США. Наприклад, програма «План Колумбія» була створена з метою протидії транзитному постачанню кокаїну через Центральну Америку та Мексику в США, і США надали значні фінансові ресурси Колумбії для цієї мети. Крім цього, США співпрацюють з іншими країнами для виявлення шляхів транспортування та основних постачальників наркотиків в США.

Загалом, стратегія боротьби з наркотиками в США базується на комплексному підході, який включає в себе правові заходи, міжнародну

співпрацю, пропагандистську кампанію, залучення громадських рухів і структур, а також співпрацю з комерційними і фінансовими організаціями, що беруть участь у боротьбі з наркотиками.

Отже, аналіз міжнародного законодавства і практики у сфері протидії незаконному обігу наркотиків приводить до таких висновків:

- у багатьох країнах законодавчо регулюється основні аспекти боротьби з нелегальним обігом наркотиків;
- з огляду на глобалізацію наркобізнесу, більшість держав посилюють відповідальність за протиправні дії, пов'язані з незаконним обігом наркотичних засобів. Суворіша відповідальність передбачена за виробництво наркотиків, особливо у великих кількостях, а також за незаконну організовану торгівлю. Спостерігається тенденція до жорсткого покарання організаторів злочинних організацій, рецидивістів і тих, хто залучає неповнолітніх у наркобізнес;
- світовий досвід у сфері законодавчих заходів протидії незаконному обігу наркотиків може бути корисним для України у процесі удосконалення національного законодавства та реформування правової системи;
- загальна стратегія протидії поширенню наркоманії повинна передбачати одночасну діяльність на двох рівнях: верхньому рівні (державна політика та законодавче регулювання) і нижньому рівні (пропозиції до законодавства і законодавча ініціатива відомств, установ та організацій, зокрема правоохоронних органів; планування конкретних антинаркотичних заходів тощо). При цьому ця стратегія повинна впливати на всі етапи незаконного обігу наркотиків, включаючи попит, виробництво, пропозицію і поширення наркотиків.

Багато разів у минулому латиноамериканські країни намагалися об'єднати свої зусилля для створення стійкої та стабільної економічної системи на континенті. Це було вже апробовано кілька разів. Останній спробою є створення політичного і соціально-економічного блоку, відомого як Південноамериканська співдружність націй (CSN), представниками якого є 12

країн Південної Америки. Метою цього блоку є створення єдиного ринку з єдиною системою правил для торгівлі з рештою світу. Планується введення єдиної валюти, ідентичних паспортів, парламенту і суду для громадян цього союзу в майбутньому. CSN був сформований на основі двох основних торговельних організацій регіону: Співдружності Анд і Південноамериканського спільного ринку (Меркосур), до яких належать різні країни.

У 2004 році Уго Чавес та Фідель Кастро заснували організацію Боліваріанська альтернатива для Америк (ALBA), яка виступила проти ідеї США щодо створення зони вільної торгівлі. Учасниками ALBA стали Венесуела, Болівія, Куба та Гондурас. ALBA стала першою спробою консолідації радикально налаштованих країн Латинської Америки. На останньому саміті ALBA в 2009 році Уго Чавес запропонував введення єдиної валюти для всієї Латинської Америки з січня 2010 року, яка отримала назву «сукре». У світлі фінансової кризи багато розвиваючихся країн пропонували створити єдину світову резервну валюту або декілька регіональних валют.

Ще однією важливою тенденцією XXI століття є зростання конфліктів між країнами за доступ до енергетичних ресурсів, особливо коли деякі країни вичерпують власні запаси та змушені імпортувати нафту та газ. Це призводить до збільшення стратегічного значення багатих на корисні копалини регіонів Латинської Америки у міжнародних відносинах. Регіон сприймається не лише як постачальник сільськогосподарської продукції та легкої промисловості, але і як перспективний партнер у сферах інвестицій, енергетики, космічних, атомних і військово-технічних питань. Узагальнюючи, можна виділити кілька найважливіших тенденцій у розвитку латиноамериканських країн на сучасному етапі міжнародних відносин: посилення політичного спектру країн Латинської Америки, поглиблення соціального розшарування та суспільної структуризації, зростання антиамериканських настроїв, зростання впливу наркоторгівлі на всі аспекти суспільного життя, зміцнення відносин з новими потужними

міжнародними акторами, і зайняття Латинською Америкою все більш важливого місця в світових геополітичних процесах.

2.3 Оцінка впливу світових конфліктів на економіку та торговельні відносини Латинської Америки

Розглядаючи зміни, які відбулися в Латинській Америці в 80-90-х роках ХХ століття, варто звернути увагу на перетворення в сфері зовнішньої політики. На той час історії країн латиноамериканського регіону, зміни в цій сфері символізували перехід від авторитарного минулого. Важливо зауважити, що саме одна з країн Латинської Америки активно реформувала свою зовнішню політику.

Сучасна зовнішня політика латиноамериканських держав, яка пройшла якісні зміни, має такі риси:

- відкритість, передбачуваність та дотримання норм міжнародного права, цивілізована поведінка;
- звільнення від ідеологічних меж і перехід до «відповідального прагматизму», активність та бажання уникнути маргіналізації в світовій політиці;
- використання зовнішньої політики як інструменту для зміцнення зовнішньоекономічних позицій з метою збільшення експорту, залучення закордонних інвестицій та довгострокових кредитів для розвитку внутрішніх ринкових економік, інтеграції в глобальну економіку;
- акцент на миротворчий потенціал, відмова від військових блоків і гонки озброєнь;
- прийняття практичних заходів для вирішення міждержавних та регіональних конфліктів на континенті, в тому числі шляхом колективних дій;
- відмова від антиамериканського налаштування та прагнення до рівноправних партнерських стосунків зі Сполученими Штатами;

- підсилення торговельно-економічних зв'язків, зокрема з провідними європейськими країнами та акцент на іberoамериканській ідентичності;
- активність у Тихоокеанському регіоні в рамках зовнішньої політики та зовнішньоекономічної діяльності.

На цьому етапі Аргентина почала співставляти себе з регіональними центрами сили в Латинській Америці, такими як Бразилія, Мексика, Венесуела та Колумбія. Ця риса визначила зовнішню політику Аргентини, і саме ця країна активізувала свою міжнародну діяльність. Також слід відзначити відмову від концепції «аргентинідад», яка раніше вказувала на унікальність аргентинської національної ідентичності [4].

Прикордонні конфлікти між Аргентиною та Чилі виникали внаслідок різних чинників, таких як невдалий вплив колоніальних адміністрацій, дії національних урядів та інші обставини. Протягом десятиліть ці конфлікти періодично загострювалися. У 1977-1978 роках територіальні суперечки майже призвели до війни між Аргентиною та Чилі. Проте передача влади цивільному уряду сприяла врегулюванню конфлікту, і в 1991 році обидві країни підписали договір про мир і дружбу. У 1996 році був укладений договір про континентальні льодовики, що означало розв'язання останнього прикордонного конфлікту.

Наприкінці слід відзначити, що врегулюванню конфліктів сприяло також бажання лідерів країн регіону, включаючи Аргентину, грати більш самостійну роль у світовій політиці та мінімізувати вплив Сполучених Штатів на їхню зовнішню політику.

За офіційною публікацією уряду, сучасний статус Мексики на міжнародній арені не відображає її потенціалу в повній мірі. Цей стан речей стосується економічних можливостей, багатства природними ресурсами та певного привілейованого положення на континенті. Мексика має можливість і, безумовно, має потенціал взяти більш вагоме місце в міжнародному співтоваристві. Протягом короткого періоду часу Мексика змогла розширити свою економіку, перейшовши від закритої системи до відкритого ринку для

міжнародних товарів та капіталів. Це призвело до значного зростання ВВП з 263 млрд доларів у 1990 році до 840 млрд доларів у 2006 році. Мексика також уклала 12 угод про вільну торгівлю з 42 країнами Північної Америки, Європи, Південної Америки та Азії у 2006 році. Країна є активним учасником багатьох міжнародних організацій, а також є десятою за розміром внеску в ООН, здійснюючи найбільший внесок серед латиноамериканських і карибських країн (2,25% - 61,3 млн доларів) [58].

Головний акцент у зовнішній політиці Мексики приділяється відносинам з країнами Латинської Америки та Карибського басейну через географічну близькість та спільність історії і культурних цінностей. Тому побудова добросусідських відносин завжди знаходиться в центрі уваги. Мексика також відчуває відповідальність перед своїми сусідами в Південній і Центральній Америці і прагне сприяти соціально-економічному розвитку цього регіону. Країна також сприяє у вирішенні спільних проблем, таких як бідність, маргіналізація та великі втрати людського капіталу через міграцію.

Ще одним стратегічним напрямком є відносини з Північною Америкою, яка має значний вплив на добробут і майбутнє Мексики як з економічної, так і політичної точки зору. Участь Мексики в НАФТА призвела до розвитку та диверсифікації її економіки. Особливу увагу приділяється співпраці зі Сполученими Штатами, зокрема у вирішенні проблем міграції та проживання великої іспанської діаспори в США.

Третім стратегічним напрямком є співпраця з країнами Європи. Європа має великий потенціал для розвитку торгівлі, туризму та залучення інвестицій в Мексику. Також Мексика розглядає Європу як природне джерело знань, технологій та передових методів управління. Наприклад, Мексика є важливим торговим партнером Німеччини, займаючи четверте місце після США, Китаю і Японії з товарообігом близько 10 мільярдів євро. У Мексиці діють понад 10 тисяч фірм з німецьким участю. Крім того, Німеччина сприяє вирішенню проблем, таких як бідність і боротьба з корупцією. Також Мексика прагне

розвивати відносини з країнами Азіатсько-Тихоокеанського регіону і Близького Сходу.

Чилі успішно приєднувалася до інтеграційних угруповань завдяки успішній діяльності демократичних урядів, які змогли зберегти стабільний економічний ріст та підсилити політичну і торговельну позицію країни за кордоном. Це також дозволило розширити та відкрити нові ринки для чилійської продукції. Чилі виконує важливу роль у зв'язку регіонів завдяки своєму тісному співробітництву з різними регіональними організаціями. Наприклад, країна активно співпрацює з ЄС і НАФТА, була повноправним членом АТЕС та асоційованим членом Ради Тихоокеанського економічного співробітництва. Важливо відзначити, що членство Чилі в МЕРКОСУР (з 1996 року - асоційоване членство) геостратегічно відкриває двері цьому об'єднанню до Тихоокеанського регіону та АТЕС. Крім того, Чилі досягло високого рівня демократизації, що підносить його до лідерів у цьому питанні серед південноамериканських держав. У порівнянні з іншими південноамериканськими країнами, щодо інтеграції та економічного розвитку, чилійська демократія наближається до західних стандартів на 20-30 років. Ця країна, разом з Бразилією, відіграє ключову роль у розвитку демократії та захисті прав людини на континенті.

Ринок у Східній Азії представляє собою значний обсяг і проявляє тенденцію до подальшого зростання. Фахівці передбачають, що середній ріст ВВП для країн регіону в 2011 році складе близько 5% (з відмінностями для окремих країн, таких як Китай - 10% і Японія - 1,8%, за даними МВФ). Це свідчить про те, що попит на імпорт різних видів продукції відновиться, і Україна має можливість збільшити експорт своїх традиційних товарів до країн АСЕАН та, принаймні, підтримувати обсяги торгівлі з Китаєм і Японією.

Умови глобальної кризи та зменшення обсягів українського експорту призвели до скорочення поставок українських товарів в Азію на найменшу кількість - на 14% (загалом на 28%). У 2010 році частка країн Азії у загальному експорті товарів збільшилася на 5% і становила 28%. Цей ріст обумовлений

значними обсягами поставок металургійної продукції, а також збільшенням експорту сільськогосподарської і машинобудівної продукції [58].

Несприятливою тенденцією є зростання китайського експорту на ринки країн АСЕАН, включаючи ті товари, які конкурують з українськими. За умови існування зони вільної торгівлі Китай-АСЕАН, регіональної інтеграції китайської валюти та зміцнення економічних зв'язків між Китаєм і АСЕАН, українські товари стикаються з більшими обмеженнями на східноазійських ринках. Наприклад, ринки країн АСЕАН є значними споживачами сталі, з щорічним обсягом споживання понад 40 мільйонів тонн, з яких більше половини імпортується. Запровадження режиму вільної торгівлі між АСЕАН і Китаєм призвело до суттєвих переваг для китайської металургійної продукції.

Співробітництво в галузі машинобудування є перспективним з численними країнами АСЕАН, особливо з В'єтнамом, який має одні з найвищих показників економічного зростання в регіоні. Історична пам'ять (українські фахівці сприяли розвитку промисловості В'єтнаму, багато в'єтнамських кваліфікованих кадрів навчалися в СРСР) сприяє двосторонньому співробітництву. В'єтнам зараз переживає період індустріальної модернізації, яка охоплює різні галузі важкої та легкої промисловості, будівництва. Однак слід відзначити, що рівень зовнішньоторговельних обмежень В'єтнаму вищий, ніж у інших країн АСЕАН. Крім того, Японія, Китай, Південна Корея, Тайвань мають провідні позиції в галузі машинобудування, і з урахуванням укладення ними зон вільної торгівлі з країнами АСЕАН конкуренція для українських товарів значно зростає. Україна має можливість розглядати сегмент недорогої технічної продукції.

Українська агропромислова продукція є дуже популярною на ринках Південно-Східної Азії. З огляду на зростання населення у цьому регіоні і різноманіття у продовольчих уподобаннях (зміна споживання від рису і кукурудзи), попит на зернові продукти постійно зростає. За прогнозами фахівців, попит на пшеницю в цьому регіоні до 2018 року може збільшитися до 36 мільйонів тонн щорічно, порівняно з поточними 20-23 мільйонами тонн.

Важливо враховувати, що ці дані не враховують Китай і Індію, які є великими ринками для зернових продуктів. Україна має потенціал посилити свою присутність на цих ринках в найближчі роки. Проте обмеження на експорт зернових і поступове зменшення площ під зерновими культурами на користь технічних культур, таких як рапс, ускладнюють цей процес.

Країни Східної Азії традиційно вважаються важливими споживачами українських товарів оборонного призначення. Цей регіон залишається головним імпортером зброї, який складає 41% від усього світового збройного експорту, згідно з даними СІПРІ. Особливо важливе місце належить Китаю, і очікується, що обсяги торгівлі зброєю з ним досягнуть 1,2 мільярда доларів протягом трьох років. Також слід враховувати, що Китай стає конкурентом України на ринках зброї в Південно-Східній Азії. За даними Kanwa Asian Defence, лише В'єтнам, Філіппіни і Бруней не придбали китайську зброю, в то час як інші країни ПСА вже мають деякі ступені залежності від китайських поставок.

Отже, Китай стає суттєвим конкурентом для України на ринках Південно-Східної Азії в основних категоріях експорту. Ця конкуренція може бути потенційним ризиком для економіки України, яка має значно виражений експортно-орієнтований характер. Часто країни розвивають такі офшори, які використовуються для залучення іноземних інвестицій.

Інвестиційні офшорні зони характеризуються спрощеним і прискореним процесом реєстрації іноземних осіб, під час якого сплачується певна сума збору до бюджету країни. Нерезидентам надаються знижені ставки для сплати податку на прибуток та податку на прибуток фізичних осіб. Інвестиційні офшорні компанії звільняються від державного валютного контролю, що гарантує конфіденційність їхньої діяльності, включаючи ведення закритих реєстрів акціонерів і директорів та відсутність обов'язку подавати фінансову звітність. Доходи офшорних зон складаються зі зборів за реєстрацію та перереєстрацію, податкових надходжень, витрат на утримання представництв офшорних компаній. Ці витрати включають в себе оренду приміщень, зв'язок,

електроенергію, харчування, проживання, транспорт, розваги, заробітну плату та різні соціальні виплати. Останнім часом в Східній Азії виникла поліцентрична регіональна система, в якій Китай і Японія грають ключову роль. Роль позарегіональних гравців, зокрема США, також суттєво впливає на ситуацію в регіоні. Головні мотиви активізації цих країн включають забезпечення привілейованого доступу до ресурсів Південно-Східної Азії, контроль над транспортними маршрутами та розміщення виробництва транснаціональними корпораціями на ресурсних базах країн регіону. Малі та середні країни АСЕАН намагаються проводити збалансований і незалежний курс, що враховує суперечності інтересів різних країн [20].

Аналіз інтеграційних процесів в Східній Азії свідчить про постійну перерозподілу ринків і формування преференційних торгівельних режимів у регіоні, а також існування конкуруючих моделей регіоналізму. Успіх інтеграційних процесів в Східній Азії буде залежати від здатності країн з різними інтересами гармонізувати свої економічні та політичні інтереси. Здається, що регіон продовжує розвиватися економічно, незалежно від формату інтеграційного об'єднання, який виявиться більш придатним. Говорити про набуття Україною повноправного членства в одному із інтеграційних об'єднань Південно-Східної Азії можна щодо АСЕМ. Приєднання України до цього форуму має сенс з географічної точки зору, оскільки Україна є природним зв'язком між Європою і Азією. Членство в АСЕМ дозволить Україні приєднатися до перспективних економічних, фінансових та інфраструктурних проектів в широкому регіоні Євразії.

Слід розглянути можливість підписання Договору про дружбу і співробітництво України з країнами Південно-Східної Азії, що відкріє можливості для ближчої співпраці з АСЕАН. Тут важливо враховувати досвід Туреччини, яка у 2010 році уклала подібний договір. Активізація діалогу з інтеграційними структурами в Східній Азії вимагає створення механізму представництва України при секретаріатах цих організацій та розгляду можливості отримання статусу партнера по діалогу. Це дозволить розробляти

довгострокові плани співпраці, ефективно реагувати на потреби та можливості регіону та адаптувати систему пріоритетів у зовнішньоекономічній діяльності відповідно до змін в регіональному економічному ландшафті.

Створення численних зон вільної торгівлі та встановлення преференційних відносин в межах інтеграційних структур в Південно-Східній Азії не відповідає інтересам України з точки зору збільшення та розширення свого експорту. У цьому контексті підписання угоди про вільну торгівлю з Сінгапуром, переговори щодо якої ще тривають, також не є ефективним інструментом для збільшення українського експорту, оскільки після приєднання України до СОТ для українських виробників фактично діє режим вільної торгівлі на території Сінгапуру. Підписання цієї угоди може відкрити український ринок для товарів походженням із Сінгапуру або тих, які реекспортує Сінгапур (переважно з Китаю). Більш доцільним було б створення зони вільної торгівлі не з окремими країнами, а з азійськими інтеграційними структурами. Однак це питання потребує ретельного аналізу з огляду на специфіку експорту країн Південно-Східної Азії та їх взаємодоповнюваність з українським експортом.

З огляду на жорстку конкуренцію на ринках машинобудування, металургії та озброєнь в Південно-Східній Азії, Україні слід розглянути можливості реалізації привабливих комплексних проектів виробничої співпраці, залучення України до проектів реконструкції та модернізації в відповідних галузях. Особливу увагу слід приділити розвитку відносин з В'єтнамом і Брунеєм, як країнами з потужним економічним потенціалом та інтересом у диверсифікації своїх економічних зв'язків.

Великі можливості для політичної, економічної, науково-технічної та культурної співпраці відкриваються перед Україною в державах Латинської Америки. Особливий інтерес представляє Бразилія, найпотужніша і найвпливовіша держава в регіоні, яка за обсягом валового внутрішнього продукту входить до десятки провідних країн світу. Українсько-бразильські відносини базуються на політико-правовій основі, яка була закладена під час

численних візитів представницьких делегацій обох країн, зокрема під час переговорів на найвищому рівні між Президентами Л. Кучмою та Ф. Е. Кардозо. Угоди про дружні відносини та співробітництво (1995) та інші міждержавні угоди покладають основу для подальшого розвитку співпраці. Також активно розвиваються двосторонні контакти між парламентаріями, керівниками міністерств і відомств обох країн, а також прямі зв'язки між окремими бразильськими штатами і українськими областями. Присутність численної української діаспори в Бразилії також сприяє співпраці між країнами, а рішення України відкрити Генеральне консульство в штаті Парана свідчить про важливість цього напрямку. Бразилія виявила підтримку України у різних міжнародних питаннях, і обидві країни розвивають плідний діалог та взаємовигідну співпрацю [11].

Розвиваються успішно українсько-бразильські економічні відносини. Зокрема, ВАТ «Запоріжтрансформатор» стало першим українським підприємством, яке виграло міжнародний тендер на постачання електротехнічного обладнання на суму понад 15 млн доларів на території Бразилії. Укладено контракт на поставку літаків Л-410 компанії «Гонейр» після повного ремонту на Харківському авіабудівельному об'єднанні. Крім того, українські підприємства енергетичного машинобудування, паливно-енергетичного комплексу, чорної металургії, залізорудної промисловості, літакобудування та інші активно вступають у співпрацю з бразильськими партнерами. Загалом спостерігається тенденція до зростання обороту між Україною та Бразилією, проте цей обсяг залишається недостатнім і не відповідає потенціалу обох країн. Тому важливим завданням розвитку українсько-бразильських відносин є докладний аналіз можливостей та розробка програм взаємовигідної співпраці [21].

Співпраця в космічній галузі є особливо перспективною, і основи її були закладені під час відвідин представниками України космодрому Алькантара у 1996 році. Обговорення включають співпрацю у будівництві бразильських космічних кораблів, участь українських експертів у науково-консультативній

підтримці Бразильської космічної програми та запуск українських транспортних ракет «Циклон» з Алькантари. Розвиток залізниць в Бразилії також відкриває можливості для постачання транспортних засобів та рейок, і це було підтверджено делегаціями штатів Ріо-де-Жанейро та Парана в Україні. Розвиток судноплавства по Амазонці може сприяти експорту українських товарів, включаючи самохідні баржі з автоматизованою системою вантажно-розвантажувальних робіт, рибальські засоби, пасажирські кораблі, навігаційну техніку та вузли.

Зростаючий інтерес бразильських компаній у сферах нафтогазової, електроенергетичної, приладобудівної галузей та інших секторах є ще однією можливістю для України. Обидві країни також активно розвивають міжпарламентські зв'язки та сприяють взаємному співробітництву. Усе це свідчить про важливість подальшого розвитку українсько-бразильських відносин. У 2014 році загальний обсяг взаємної торгівлі становив 371,4 млн. доларів США, з імпортом більшим за експорт на 150,9 млн. доларів США. Основними статтями українського експорту до Бразилії є інсулін, сталевий прокат, шини для пасажирських автомобілів та вугілля антрацитне. Основними статтями імпорту з Бразилії є тютюнова сировина, кава, свинина та феросплави. У 2015 році обсяг взаємної торгівлі склав 101,8 млн. доларів США, з імпортом на 77,8 млн. доларів США. У Бразилії також присутнє представництво українського підприємства ВАТ «Мотор Січ». З 2001 року діє Міжурядова українсько-бразильська комісія з питань торговельно-економічного співробітництва.

У сфері культурно-гуманітарної співпраці, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова реалізує програму дистанційного навчання української мови у Бразилії, водночас Бразилія організовує фестивалі бразильського кіно в Україні.

У сфері наукового та освітнього співробітництва, значні можливості відкриваються завдяки спільному «інсуліновому проекту», спрямованому на виробництво інсуліну на території Бразилії з використанням української

технології. Також відбувається обмін науковим та практичним досвідом у сфері протидії поширенню ВІЛ/СНІД та інших захворювань. Розширюється співпраця між вищими навчальними закладами обох країн в рамках угод про наукове та академічне співробітництво.

Зараз договірно-правова база двосторонніх відносин складає 52 документи. До ключових документів можна віднести Угоду про встановлення дипломатичних відносин (11.02.1992 р.), Договір про дружні відносини і співробітництво (12.11.1996 р.), Угоду про торговельно-економічне співробітництво (30.12.1996 р.), та Угоду про наукове і технологічне співробітництво (27.05.2009 р.).

Українська громада в Бразилії нараховує близько 600 тис. осіб, з яких більшість проживає у штаті Паранá, де кількість українців становить понад 400 тис. Інші значущі групи українців розташовані у штатах Сан-Паулу, Санта-Катаріна та Ріо-Гранде-ду-Сул. Органом представництва українських громадських організацій в Бразилії є Українсько-Бразильська Центральна Репрезентація. Українські релігійні громади об'єднуються навколо 24 парафій Української греко-католицької церкви та 16 парафій Української автокефальної православної церкви. Згідно із Законом Федеративної Республіки Бразилія №4324/2008, 24 серпня визнаний Національним Днем української громади Бразилії. У 2016 році відзначається 125-та річниця початку української імміграції до Бразилії. У Бразилії регулярно проводяться фестивалі української культури, виступи українських мистецьких колективів, виставки та презентації. Також була відновлена двомовна книга «Тарас Шевченко: поет України» до 200-річчя від дня народження Великого Кобзаря [16].

Україна підтримує задовільні відносини з Аргентиною, однією з перших країн, яка визнала незалежність України. Обидві країни проводили аргентино-українські зустрічі на найвищому рівні, що призвело до укладення договорів про дружні відносини і співробітництво, а також про науково-технічне співробітництво. Україна також висловила інтерес до модернізації залізничного транспорту, портового господарства, будівництва мостів і каналів, створення

вантажного автотранспорту, систем транспортних авіап перевезень, лісового пожежогасіння та розвитку гірничорудної промисловості в Аргентині.

Українська громада в Аргентині, друга за чисельністю в Латинській Америці, нараховує близько 250 тисяч етнічних українців. Головні області їх концентрації включають місто Буенос-Айрес і провінції Буенос-Айрес, Кордоба, Коррієнтес, Мендоса, Місьйонес, Ріо-Негро, Формоса і Чако. Українська центральна репрезентація в Аргентинській Республіці об'єднує понад 30 громадських організацій української громади. Найважливішими колективними членами Української центральної репрезентації є Українське культурне товариство «Просвіта» та Українське товариство «Відродження».

Відзначається поступовий розвиток відносин між Україною та Кубою. Під час візиту Президента України Л. Кучми на Кубу у червні 2000 року були визначені такі напрямки співпраці, як продаж нових моделей літаків, ремонт існуючого авіапарку, продаж тракторних двигунів і багато інших.

У 2014 році обсяги двосторонньої торгівлі між Україною та Кубою становили 87,4 мільйона доларів США, з українським експортом на суму 85,1 мільйона доларів США та імпортом з Куби на суму 2,2 мільйона доларів США, що призвело до позитивного сальдо в 82,9 мільйона доларів США.

У першому півріччі 2015 року двостороння торгівля досягла 31,7 мільйона доларів США, з українським експортом на суму 31,3 мільйона доларів США та імпортом з Куби на суму 0,4 мільйона доларів США, при позитивному сальдо в 30,9 мільйона доларів США.

Український експорт до Куби включає літальні апарати, машини, зернові культури та мінеральні добрива, в той час як імпорт з Куби включає каву, соки та тютюн.

Прямі іноземні інвестиції з Куби в Україну становлять 2,1 мільйона доларів США, переважно у галузі охорони здоров'я та фармацевтики.

Завдяки експорту чотирьох літаків Ан-158 до Куби у 2014-2015 роках, флот цих авіалайнерів на Кубі збільшився до 6 одиниць.

У Кубі також існує спільне підприємство з ремонту та модернізації вантажівок «КраЗ».

У сфері культурно-гуманітарної співпраці, в рамках двосторонньої Програми «Діти Чорнобиля», 24 тисячі українських пацієнтів, включаючи 20 тисяч дітей, отримали лікування та оздоровлення на Кубі.

На сьогоднішній день кількість чинних документів, що регулюють відносини між Україною та Кубою, складає 61, включаючи ключові документи, такі як Угода про торговельно-економічне співробітництво (11.08.1999) і Консульська конвенція (15.01.2004).

Венесуела виявляє помітний інтерес до співпраці з Україною, особливо в сферах нафто- та газодобування, транспортування енергоносіїв, суднобудування і багато інших, оцінюючи Україну як володарку передових технологій.

Торговельно-економічні відносини між Україною та Мексикою підкреслюються тим, що Мексика є одним із найбільших торговельних партнерів України в регіоні Латинської Америки та Карибського басейну.

У 2014 році обсяг двосторонньої торгівлі між Україною та Мексикою становив 249,8 мільйона доларів США, при цьому Україна мала позитивне сальдо у розмірі 56,9 мільйона доларів США. Український експорт до Мексики склав 153,4 мільйона доларів, а імпорту з Мексики становив 96,4 мільйона доларів.

У першому півріччі 2015 року обсяг двосторонньої торгівлі становив 92,1 мільйона доларів США, при цьому експорт з України до Мексики склав 60,8 мільйона доларів США, а імпорту мексиканських товарів становив 31,3 мільйона доларів США. У цьому періоді Україна мала позитивне сальдо у розмірі 29,5 мільйона доларів США.

Головні статті експорту з України до Мексики включають чорні метали, добрива, зернові культури, обладнання, мінеральні палива та продукти нафтопереробки. Серед найважливіших статей мексиканського експорту до України варто відзначити електричні машини, обладнання, транспортні засоби,

фармацевтичну продукцію, оптичні прилади, алкогольні і безалкогольні напої, хімічну продукцію, рибу та каву.

Мексиканські інвестиції в економіку України складають 9 мільйонів доларів США. У 2007 році була створена Українсько-Мексиканська Міжурядова Комісія.

У сфері культурно-гуманітарної співпраці, Україна була представлена на міжнародних фестивалях в Мексиці у першому півріччі 2015 року, де були представлені документальний фільм «Майдан» режисера С. Лозниці, короткометражна стрічка «Інтеграція» О. Радинського, а також виступ київського музичного етно-гурту «Дахабрах». Також в Україні проводяться тижні мексиканського кіно.

У липні 2015 року була ініційована співпраця між Київським національним університетом імені Тараса Шевченка та Національним автономним університетом Мексики.

Кількість чинних документів, які регулюють відносини між Україною та Мексикою, налічує 23, включаючи ключові документи, такі як Декларація про принципи відносин та співробітництво (25.09.1997), Угода про співробітництво в галузі науки, техніки та технологій (20.02.1998), Угода про торговельно-економічне співробітництво (19.12.2004), та Конвенція про уникнення подвійного оподаткування та запобігання податковим ухиленням стосовно податків на доходи і майно (23.01.2012).

Упродовж 2015-2018 років у Верховній Раді України були створені парламентські групи, що займаються міжпарламентськими зв'язками з Аргентиною, Бразилією, Кубою, Чилі, Мексикою та Колумбією.

У 2015 році був ратифікований Договір про дружні відносини та співробітництво між Україною та Республікою Парагвай (від 26.04.2012); у 2016 році була ратифікована угода із Аргентиною про взаємну допомогу щодо розслідувань митних правопорушень, а в 2018 році із Аргентиною було підписано три міждержавні договори у галузі кримінальної юстиції.

У квітні 2018 року перший віце-спікер Верховної Ради України І. Геращенко здійснила важливий візит до Колумбії, під час якого ознайомилася із досвідом реінтеграції територій, що постраждали внаслідок тривалого внутрішнього конфлікту, та особливостями постконфліктного діалогу. У 2017 році вперше молоді українські діаспоряни з Аргентини і Бразилії взяли участь у програмі стажування у Верховній Раді.

Продвиження українських інтересів у цьому регіоні може виникати певні ризики та проблеми.

По-перше, політичні - в регіоні існують ліві та популістські режими (Куба, Венесуела, Нікарагуа, Болівія), які, хоча не мають великого впливу в регіональному контексті.

По-друге, інформаційні - регіональні інформаційні агентства проявляють обмежений інтерес до «українського питання» і часто отримують інформацію від своїх позаштатних (асоційованих) співробітників у корпунктах в Москві або від російських новинних агентств, таких як SPUTNIK, телеканал RT та відеоагентство RUPTLY. Активно співпрацює з ними латиноамериканський телеканал TELESUR.

По-третє, іміджеві - пропаганда намагається представити ситуацію в Україні як «громадянський конфлікт», що може вплинути на наші відносини з країнами регіону.

По-четверте, без пекові - в регіоні існують офшорні зони, які можуть використовуватися для ухилення від податків та легалізації «грошей зі смітника». Також країни регіону можуть стати прихистком для українців, які тікають від відповідальності за порушення закону.

У межах Комітету з питань закордонних справ Верховної Ради України слід провести «круглий стіл» з метою аналізу стану політичної та економічної співпраці України з країнами Латинської Америки та Карибського басейну. У заході повинні брати участь представники Міністерства закордонних справ, Міністерства економічного розвитку, торгівлі та сільського господарства, Торгово-промислової палати України, Міністерства освіти та науки,

дипломатичні представники країн регіону, а також бізнесмени-вихідці з цих країн, які працюють в Україні. Мета заходу - виявити проблеми у двосторонніх відносинах, включаючи законодавчі норми, які гальмують розвиток співробітництва між Україною та країнами регіону [21].

До Коаліційної угоди слід додати регіон Латинської Америки та Карибського басейну (Центральної Америки) серед перспективних ринків для України та забезпечити державну підтримку національних експортерів в цьому регіоні.

Також варто активізувати роботу відповідних депутатських груп з міжпарламентських зв'язків Верховної Ради України з парламентами країн регіону та сприяти роботі «груп дружби» з Україною в цих країнах [11].

У липні 2021 року Рада національної безпеки і оборони України схвалила Стратегію зовнішньої політики країни, і цей документ набрав чинності 26 серпня того ж року після відповідного указу Президента. Незважаючи на те, що ця подія відбулася на фоні проведення саміту «Кримської платформи» і святкування 30-річчя незалежності України, вона, мабуть, не отримала широкого загального визнання. Проте слід зауважити, що оприлюднення Стратегії зовнішньої політики країни є значущою та важливою подією.

Можна стверджувати, що цей документ став першим цілісним і комплексним планом дій України на міжнародній арені. Проте Стратегія не виникла з нічого, існують попередні концептуальні документи, що визначали основні напрями зовнішньої політики України, такі як Постанова Верховної Ради «Про основні напрями зовнішньої політики України» від 2 липня 1993 року, а також інші правові акти та зміни в Конституції, які закріплюють курс України до європейської інтеграції та НАТО. Деякі з цих документів вже є історичними, а інші залишилися у чинності, але потребують оновлення.

Отже, Стратегію зовнішньої політики України можна розглядати як кодифікацію та систематизацію масиву нормативно-правових актів у галузі зовнішньої політики та одночасно як розробку нових підходів і інструментів, які враховують сучасні геополітичні реалії. У Стратегії проведено комплексний

аналіз зовнішньополітичного середовища, визначено виклики та загрози, сформульовані цілі та напрями зовнішньої політики України. Загальний підсумок Стратегії полягає в тому, що для досягнення основної мети, а саме забезпечення безпеки і процвітання України, необхідно відновити мир та територіальну цілісність, ефективно протидіяти країні-агресору, стати повноправним членом Європейського Союзу та НАТО, забезпечити соціально-економічний розвиток та інші заходи.

В Стратегії також визначено п'ять країн, з якими Україна сприяється стратегічним партнерством, а саме США, Велика Британія, Канада, Німеччина і Франція. Це партнерство ґрунтується на спільних інтересах і охоплює політичну, безпекову та військову співпрацю, включаючи протидію російській агресії. Такі обрані партнери відповідають геополітичним реаліям та цілям України.

Узагальнюючи Стратегію зовнішньої політики України, можна виділити декілька ключових аспектів, які становлять основу цієї стратегії.

По-перше, важливим і найвищим пріоритетом є чітко визначений курс на європейську та євроатлантичну інтеграцію. Цей курс охоплює різні аспекти та відображається у багатьох частинах документу. Він включає конкретні заходи та практичні дії з метою набуття членства в Європейському Союзі та НАТО. Стратегія встановлює прозахідний курс як базовий пріоритет зовнішньої політики України.

По-друге, однією з ключових тем у Стратегії є протидія російській агресії і відновлення територіальної цілісності України, що визнається найвищим пріоритетом. Документ містить комплекс заходів для опору російській експансії, включаючи збереження питання агресії росії на міжнародному порядку денному, розкриття правди про російські злочини, використання міжнародних механізмів для протидії агресору, підтримку санкційного режиму і притягнення росії до міжнародної відповідальності. Важливо також відзначити, що Стратегія надає чіткі умови для переходу від конфронтації до мирного співіснування з росією.

По-третє, в Стратегії велика увага приділяється економічним аспектам зовнішньої політики. Це включає захист та просування інтересів українських товаровиробників, підтримку позицій українських експортерів на міжнародних ринках, залучення інвестицій в українську економіку та фінансову допомогу для внутрішніх реформ. Стратегія покладає наголос на розвиток науково-технічного співробітництва та високих технологій. До цього ж, створена Рада експортерів та інвесторів при МЗС України грає важливу роль як платформа для співпраці українського та іноземного бізнесу. Головною метою економічної дипломатії є створення сприятливих зовнішніх умов для розвитку національної економіки та підвищення добробуту громадян України.

Загалом, Стратегія зовнішньої політики України є концептуально цілісним та збалансованим документом, який поєднує стратегічні завдання з практичними заходами для їх виконання. Однак для успішної реалізації стратегії необхідно зосереджувати політикодіпломатичні ресурси на найбільш важливих зовнішніх напрямках та спрямовувати їх на досягнення конкретних цілей. Сучасний світ вимагає прагматичного підходу, де Україна має враховувати свої ресурси і можливості, орієнтуючись на досягнення своїх стратегічних цілей.

Висновки до розділу 2

Один із найбільш помітних конфліктів - це конфлікт в Україні, який почався у 2014 році після анексії росією Криму і ескалації на сході України. Цей конфлікт призвів до загострення відносин між росією та Заходом, санкцій і політичної ізоляції росії. Інший важливий конфлікт - це війна в Сирії, яка триває з 2011 року і спричинила гуманітарну кризу та значну кількість біженців. Крім того, військовий конфлікт між росією та Грузією 2008 року і конфлікт в Афганістані також залишаються на міжнародній арені.

Світові конфлікти також мають важливий вплив на економіку та торговельні відносини Латинської Америки. Наприклад, санкції проти Росії, які були введені внаслідок конфлікту в Україні, вплинули на регіональну торгівлю та вивіз товарів з Латинської Америки, так як цей регіон часто є постачальником сільськогосподарської продукції для росії.

Конфлікт в Сирії також має свої наслідки для економіки Латинської Америки через коливання цін на нафту, оскільки багато країн регіону експортують енергетичні ресурси. Крім того, геополітична нестабільність може впливати на інвестиційний клімат та ризики для бізнесу в регіоні.

У висновках можна сказати, що світові конфлікти мають далекосяжний вплив на геополітику, економіку та торговельні відносини Латинської Америки. Регіон повинен уважно спостерігати за подіями в світі і реагувати на їхні наслідки, а також шукати можливості для співпраці та розвитку в умовах глобальної нестабільності.

3 ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КРАЇН ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ

3.1 Адаптація до геополітичних умов

Аналіз геополітичних факторів, які впливають на зовнішньоекономічну діяльність країн Латинської Америки, є важливим завданням для розуміння сучасного глобального контексту і визначення стратегій розвитку цього регіону. Геополітичні фактори включають в себе багато аспектів, і їх аналіз може розкрити ключові виклики та можливості для країн Латинської Америки.

Перший важливий геополітичний фактор - це наявність глобальних конфліктів у світі. Це може бути збройні конфлікти в інших регіонах, такі як Близький Схід або Східна Європа, які можуть мати прямий або опосередкований вплив на Латинську Америку. Наприклад, збройні конфлікти можуть призвести до змін у світових цінах на сировинні ресурси, що може вплинути на економіку країн регіону, так як багато з них експортують природні ресурси.

Інший важливий фактор - це санкції і міжнародний тиск на країни Латинської Америки. Наприклад, санкції проти деяких країн регіону можуть обмежити їх можливості в торгівлі і фінансах, що може мати негативний вплив на їхню економіку. Крім того, міжнародний тиск і вимоги щодо дотримання прав людини та демократичних стандартів можуть вплинути на зовнішньоекономічні відносини країн регіону.

Третім аспектом є геополітичні амбіції інших держав у регіоні. Деякі великі держави можуть намагатися розширити свій вплив в Латинській Америці через економічні та політичні засоби. Це може створити конкуренцію для країн регіону і вплинути на їхні зовнішньоекономічні відносини.

Четвертим фактором є роль Латинської Америки у світовій системі. Регіон є важливим геополітичним актором через свій вплив на світове господарство, виробництво сировини, і екологічні питання. Також важливою є

роль Латинської Америки в міжнародних організаціях та формування світової політики.

Аналіз геополітичних факторів впливу на зовнішньоекономічну діяльність Латинської Америки показує, що регіон має багато викликів і можливостей. Розуміння цих факторів є важливим для розробки ефективних стратегій розвитку зовнішньоекономічних відносин країн регіону та забезпечення їхньої стійкості і процвітання в глобальному контексті.

Аналіз геополітичних факторів, що впливають на зовнішньоекономічну діяльність країн, відкриває перед нами складну і варіативну картину сучасного світу. Перш за все, цей аналіз підкреслює важливість геополітичних конфліктів як фактору, що може руйнувати економічні зв'язки та торговельні стосунки між країнами. Глобальні конфлікти, такі як таємничий кібератаки, торговельні санкції та військові дії, можуть призвести до різких коливань на світових ринках та обмеження доступу до ринків для багатьох країн.

З іншого боку, геополітичні амбіції інших держав можуть відкривати нові можливості для зовнішньої торгівлі та інвестицій. Розширення економічних відносин з різними країнами може стати інструментом для зменшення напруги та співпраці навколо спільних геополітичних цілей. Таким чином, аналіз геополітичних факторів відкриває потенціал для розвитку нових стратегій зовнішньоекономічної діяльності, що враховують ризики та можливості в глобальному контексті.

Спільні стратегії адаптації до геополітичних ризиків можуть бути важливим інструментом для країн Латинської Америки у забезпеченні стабільності та розвитку в умовах геополітичної нестабільності. Однією з ключових стратегій є розширення економічних відносин з різними регіонами та країнами. Це може бути здійснено шляхом підписання та укладання нових торговельних угод, створення спільних економічних ініціатив та активного залучення іноземних інвестицій.

Диверсифікація економіки також грає важливу роль у стратегії адаптації. Зменшення залежності від одного виду економічної діяльності дозволяє країнам

більш ефективно реагувати на геополітичні коливання і ризики. Розширення сфери виробництва та розвиток нових галузей, таких як високі технології і екологічно чисті технології, може забезпечити стійкість економіки країни в умовах зміни геополітичного середовища.

Підвищення стійкості до зовнішніх впливів також може бути досягнуте за допомогою реформ у сферах безпеки, енергетики та інфраструктури. Розвиток внутрішніх резервів та забезпечення незалежності у сфері енергетики можуть допомогти країнам витримати економічний тиск у випадку змін на глобальному ринку енергоносіїв. Оптимізація і розвиток інфраструктури, зокрема транспортної та логістичної, може покращити доступ до світових ринків і знизити ризики для зовнішньої торгівлі.

Нарешті, активна зовнішня політика є необхідною для забезпечення національних інтересів та міжнародного впливу. Країни Латинської Америки можуть виступати в ролі посередників та учасників міжнародних ініціатив та конференцій з метою сприяння миру та співпраці. Активна участь у міжнародних організаціях та ініціативах може допомогти країнам регіону захищати свої інтереси та забезпечити стійкість у геополітично непередбачених умовах.

Висновки щодо стратегій адаптації до геополітичних ризиків для країн Латинської Америки є наступними. Перш за все, необхідно активно працювати над розширенням економічних зв'язків і торговельних відносин з іншими регіонами світу. Різносторонні торговельні угоди і спільні ініціативи можуть створити додаткові можливості для економічного зростання та ризику розподілу.

Другою ключовою стратегією є диверсифікація економіки та зменшення залежності від окремих секторів. Розвиток нових галузей, таких як високі технології та зелена енергетика, може забезпечити стійкість економіки у випадку зміни глобальних ринкових умов. Також важливо вдосконалювати інфраструктуру та забезпечувати незалежність у сфері енергетики та безпеки.

В цілому, країни Латинської Америки повинні поєднувати ці стратегії з активною зовнішньою політикою та участю у міжнародних ініціативах. Це допоможе їм зберегти національну безпеку та захищати свої інтереси у геополітично непередбачувому світі.

Геополітичні амбіції інших держав в Латинській Америці є важливим аспектом, який може вплинути на зовнішньоекономічну діяльність країн регіону. Першим етапом в аналізі цього аспекту є ідентифікація держав, які мають геополітичні амбіції в Латинській Америці. Серед таких держав можна виділити Сполучені Штати Америки, Китай, Росію та Європейський Союз. Кожна з цих держав має свої стратегічні інтереси та цілі щодо регіону, і це важливо враховувати при розробці стратегій адаптації для країн Латинської Америки.

Другим етапом є оцінка впливу геополітичних амбіцій інших держав на зовнішньоекономічні відносини країн регіону. Наприклад, Сполучені Штати Америки можуть намагатися змінити торговельні угоди або політичні відносини у свою користь, що може вплинути на експорт і імпорт Латинської Америки. Китай може пропонувати інвестиції та фінансову допомогу, але це також може вести до залежності від китайських інтересів. Росія може розглядати регіон як арену для впливу і розміщення військової бази, що може створити загрозу для стабільності та безпеки. Європейський Союз може сприяти розвитку демократії та прав людини, але це може вимагати від країн регіону впровадження реформ та дотримання стандартів.

Третім етапом є розробка стратегій адаптації для країн Латинської Америки з урахуванням геополітичних амбіцій інших держав. Країни регіону повинні бути готові до варіаційних сценаріїв та розробляти політику, яка враховує можливі ризики і можливості. Наприклад, вони можуть розглядати розширення торговельних партнерств з іншими регіонами світу, щоб зменшити залежність від однієї держави. Також важливо активно взаємодіяти з іншими країнами регіону та шукати спільні рішення для захисту своїх інтересів. Крім того, країни Латинської Америки повинні вести відкритий діалог з іншими

державами та визначити області співпраці, які були б взаємовигідними для всіх сторін.

У підсумку можна сказати, що геополітичні амбіції інших держав є важливим фактором, який впливає на зовнішньоекономічну діяльність країн Латинської Америки. Розробка стратегій адаптації та активна зовнішня політика є ключовими елементами для забезпечення національних інтересів та стійкості в умовах геополітичної невизначеності.

Аналізуючи перспективи розвитку зовнішньоекономічної діяльності країн Латинської Америки в контексті геополітичних тенденцій, можна виділити декілька ключових аспектів.

Можливості:

- зростання геополітичної значущості регіону: Латинська Америка може збільшити свою роль у світовій арені завдяки розвитку нових економічних та політичних партнерств. Сприятливі геополітичні обставини можуть залучити більше іноземних інвестицій та торговельних угод у регіоні;
- розширення торговельних відносин: Підписання нових торговельних угод, зокрема з Азіатськими країнами, може стати джерелом нових можливостей для експорту товарів і послуг із Латинської Америки.
- залучення іноземних інвестицій: Регіон може привертати іноземні інвестиції, якщо створить сприятливий інвестиційний клімат та забезпечить стабільність у геополітичному плані.

Виклики:

- геополітична нестабільність: Збільшення геополітичних конфліктів у світі може вплинути на стабільність і прогнозованість зовнішньоекономічних відносин.
- залежність від одного партнера: Якщо країни регіону будуть занадто сильно залежати від одного головного торговельного партнера (наприклад, Китаю або США), це може вразливою умовою у випадку зміни геополітичних обставин або тарифних війн;

- екологічні проблеми та зміни клімату: Глобальні екологічні проблеми, такі як зміни клімату та забруднення навколишнього середовища, можуть впливати на сільське господарство та інші галузі економіки регіону.

PEST аналіз:

- політичні фактори: Політична стабільність та відносини з ключовими світовими гравцями будуть впливати на зовнішньоекономічну діяльність. Відкритість до міжнародного співробітництва та політика торговельних угод також грають важливу роль;

- економічні фактори: Зміни в глобальних економічних тенденціях, такі як зростання або спад світової економіки, можуть впливати на зовнішні торговельні потоки;

- соціокультурні фактори: Зміни в споживчому попиті та суспільних цінностях можуть визначати попит на товари та послуги з Латинської Америки;

- технологічні фактори: Інновації та розвиток технологій можуть стати джерелом конкурентних переваг або викликів для країн регіону.

Перспективи розвитку зовнішньоекономічної діяльності країн Латинської Америки визначаються великою мірою геополітичними та економічними факторами. Важливо враховувати можливості для розширення торговельних відносин та залучення іноземних інвестицій, але одночасно бути готовими до вирішення викликів, таких як геополітична нестабільність та зміни клімату. Створення міцних та різноманітних торговельних партнерств і розвиток внутрішніх економік можуть забезпечити сталість та стійкість в умовах змін на світовому ринку.

3.2 Пропозиції щодо змін в торговельних стратегіях та партнерствах

Зовнішньоекономічна діяльність є ключовим чинником економічного розвитку країн, і країни Латинської Америки не є винятком. Цей регіон має

великий потенціал для розширення своєї міжнародної торгівлі завдяки своїм природним ресурсам та географічному положенню.

Країни Латинської Америки розвивають свою зовнішньоекономічну діяльність на основі різних стратегій та підходів. Деякі з них активно сприяють експорту товарів і послуг, в той час як інші більше акцентують увагу на розвитку внутрішнього ринку та зменшенні залежності від зовнішньої торгівлі. Однією зі стратегій, яка відома у багатьох країнах регіону, є стратегія диверсифікації експорту.

Диверсифікація експорту полягає в розширенні асортименту експортованих товарів і послуг з метою зменшення ризику та залежності від конкретних ринків. Багато країн Латинської Америки впроваджують цю стратегію, зосереджуючись на розвитку не лише сировинних секторів, але і вище додаткових галузей, таких як виробництво технологічних товарів та послуг.

Однак, деякі країни Латинської Америки, які мають значні природні ресурси, віддають перевагу спеціалізації у виробництві та експорті сировинних товарів, таких як нафта, природний газ, мінерали та сільськогосподарська продукція. Ця стратегія може призвести до залежності від цін на світових ринках і підвищення вразливості до економічних спадів.

Основними торговельними партнерами країн Латинської Америки є Сполучені Штати, Китай, Європейський Союз та інші країни регіону. Сполучені Штати є найбільшим експортним ринком для багатьох країн Латинської Америки, особливо для Мексики та деяких центральноамериканських країн. Китай набуває все більшого значення як торговельний партнер та інвестор в регіоні завдяки своїм потребам у сировині та швидкому зростанню споживчого попиту.

Експорт і імпорт країн Латинської Америки в значній мірі залежать від конкретних секторів економіки. Наприклад, багато країн регіону є великими виробниками сільськогосподарської продукції, такої як кава, банани, соя та

інші сільськогосподарські культури. Ці товари становлять значну частку експорту.

Однак, також важливі інші сектори, такі як добробутові товари, особливо нафта і газ, які є основними джерелами доходу для багатьох країн, а також виробництво автомобілів, електроніки та інших вище додаткових товарів.

Зовнішньоекономічна діяльність є важливим елементом економічного розвитку країн Латинської Америки. Аналіз поточних торговельних стратегій показує різноманітність підходів, використовуваних регіональними гравцями. Диверсифікація експорту та розвиток вище додаткових галузей можуть допомогти країнам регіону зменшити ризики та залежність від сировинних секторів. Однак, важливо також бути уважними до геополітичних факторів, що впливають на торговельні відносини та розвиток регіону.

Країни Латинської Америки стикаються зі значними викликами і можливостями у сфері зовнішньої торгівлі. Динамічні зміни на світових ринках та геополітичні тенденції впливають на торговельну діяльність регіону.

Однією з ключових пропозицій для країн Латинської Америки є розширення географії торговельних партнерів. Основними партнерами, такими як Сполучені Штати, Китай та Європейський Союз, залишаються важливими, проте важливо диверсифікувати торговельні відносини і з іншими регіонами світу. Розвиток торгівлі з країнами Індійського та Тихоокеанського регіонів, Африки та інших ринків може створити нові можливості для експорту та імпорту. Ще однією пропозицією є активне використання інновацій та технологій для підвищення конкурентоспроможності. Розвиток науково-дослідницьких та інноваційних центрів, підтримка стартапів та впровадження сучасних технологій у виробництво можуть допомогти країнам регіону стати більш конкурентоспроможними на світовому ринку.

Пропозиції щодо змін в торговельних стратегіях країн Латинської Америки мають на меті підвищити ефективність торговельної діяльності, зменшити ризики та сприяти сталому економічному розвитку. Розширення географії партнерства, диверсифікація експорту та імпорту, а також

використання інновацій та технологій є ключовими кроками у цьому напрямку. Важливо, щоб країни регіону активно співпрацювали та розвивали власні конкурентні переваги для досягнення успіху на міжнародній арені.

Міжнародна торгівля та співпраця з іншими регіонами світу є ключовими складовими зовнішньоекономічної діяльності країн Латинської Америки. Зараз сталість економічного зростання та розвитку залежать від здатності регіону до формування та управління міжнародними партнерствами та співпрацею з іншими країнами.

На сьогоднішній день країни Латинської Америки є учасниками ряду важливих міжнародних торговельних угод та співпраці. Наприклад, угода про звільнення від мит і тарифів між Укладом про асоціацію Центральної Америки та Європейським Союзом є однією зі спільних ініціатив, яка сприяє зростанню обсягів торгівлі між регіонами. Також країни Латинської Америки активно співпрацюють з іншими регіонами, такими як Азія, Африка та інші. Аналіз поточних угод та співпраці дозволяє визначити сильні та слабкі сторони торговельних відносин та розвинути стратегії для їх поліпшення.

Для розвитку нових торговельних партнерств та співпраці країн Латинської Америки важливо активно працювати над розширенням географії своїх партнерів. Залучення нових ринків у Індійському та Тихоокеанському регіоні, а також розвиток торговельних відносин з країнами Африки та Близького Сходу можуть стати перспективними напрямками. Крім того, важливо розглядати можливості для глибшої інтеграції в глобальну економіку та активно сприяти обміну технологіями та інноваціями.

Міжнародні торговельні угоди та співпраця є важливими для сталого розвитку країн Латинської Америки. Аналіз поточних угод та співпраці допомагає визначити напрямки для поліпшення торговельних відносин, а пропозиції щодо розвитку нових торговельних партнерств сприяють розширенню можливостей регіону на міжнародному ринку. Важливо, щоб країни Латинської Америки продовжували активно співпрацювати та розвивати стратегії для зміцнення своєї позиції в глобальній економіці.

Рекомендації щодо покращення торговельних стратегій та партнерств країн Латинської Америки:

- розширення географії партнерства: Країни Латинської Америки повинні активно розглядати можливості розширення торговельних партнерств та співпраці з країнами Індійського та Тихоокеанського регіонів, а також країнами Африки та Близького Сходу. Це дозволить регіону диверсифікувати свої експортні та імпорتنі ринки та зменшити вразливість до змін на світовому ринку;
- підтримка інновацій та технологічних обмінів: Країни Латинської Америки повинні активно сприяти обміну технологіями та інноваціями з іншими регіонами. Це допоможе підвищити конкурентоспроможність та стійкість економіки регіону;
- зміцнення інфраструктури та логістичних мереж: Покращення інфраструктури та логістичних можливостей в регіоні сприяє полегшенню торгівлі та зменшенню витрат. Країни Латинської Америки повинні інвестувати у розвиток та модернізацію транспортних і комунікаційних систем;
- активна участь у міжнародних організаціях: Регіон повинен продовжувати активну участь у міжнародних організаціях та форумах, які сприяють співпраці та обміну досвідом з іншими країнами.

Зміни на світовому ринку та геополітичні тенденції вимагають від країн Латинської Америки активного адаптуватися та розробляти нові стратегії торгівлі та співпраці. Важливо розширювати географію партнерств, активно підтримувати інновації та зміцнювати інфраструктуру. Партнерство та співпраця з іншими регіонами є ключовими факторами для досягнення сталого економічного розвитку та підвищення конкурентоспроможності Латинської Америки на світовому ринку.

3.3 Розвиток регіональних та міжнародних ініціатив в умовах конфліктів

Регіональні та міжнародні ініціативи в сфері зовнішньоекономічної діяльності в сучасному світі відіграють важливу роль у формуванні та реалізації стратегій країн і регіонів. Для країн Латинської Америки, які знаходяться в умовах геополітичних конфліктів та економічних гір, регіональна та міжнародна співпраця стає ключовим фактором успішного розвитку та виходу на світовий ринок.

У цьому контексті важливо розглянути роль регіональних та міжнародних ініціатив у зовнішньоекономічній діяльності країн Латинської Америки в умовах конфліктів. Спільні проекти, угоди та співпраця на міжнародній арені можуть сприяти зниженню ризиків та створенню нових можливостей для експорту, імпорту та розвитку регіональних та національних економік. Дослідження ролі та впливу цих ініціатив на зовнішньоекономічну діяльність країн Латинської Америки є актуальним завданням, спрямованим на підвищення стійкості та конкурентоспроможності регіону в умовах сучасних викликів та загроз.

Регіональні ініціативи в зовнішньоекономічній діяльності країн Латинської Америки відіграють важливу роль у сприянні розвитку регіональних та міжнародних відносин. Ці ініціативи об'єднують країни регіону та партнерів з інших частин світу для досягнення спільних цілей та завдань.

Один із прикладів регіональної ініціативи в Латинській Америці - це Латиноамериканська інтеграція. Багато країн регіону активно співпрацюють в рамках таких організацій, як Меркосур (Південний Співдружність), Південноамериканська спільнота націй (UNASUR) та Іспаномовні Америки Співтовариство (CELAC). Головними цілями цих ініціатив є сприяння економічному розвитку, політичній стабільності та соціальній інтеграції країн Латинської Америки. Вони включають у себе різноманітні програми та проекти, спрямовані на зміцнення торговельних відносин, обмін технологіями

та науковими розробками, а також спільні заходи з боротьби з глобальними викликами, такими як зміна клімату.

Проте конфлікти в регіоні можуть впливати на реалізацію цих регіональних ініціатив. Наприклад, політичні кризи в окремих країнах можуть призвести до напруження відносин між учасниками ініціатив, а також до виходу окремих країн з об'єднань. Крім того, торговельні конфлікти та санкції можуть обмежувати можливості для експорту та імпорту та створювати труднощі у реалізації спільних проєктів. Однак важливо підкреслити, що регіональна співпраця залишається важливою складовою зовнішньоекономічної діяльності країн Латинської Америки, і вона може допомогти вирішити багато з сучасних викликів і проблем, з якими стикаються ці країни.

Таким чином, регіональні ініціативи мають важливе значення для зовнішньоекономічної діяльності країн Латинської Америки. Вони сприяють спільному розвитку, співпраці та зменшенню ризиків у складному геополітичному середовищі. Однак для досягнення успіху ці ініціативи потребують стабільності та політичного співробітництва у регіоні, а також адаптації до змін у світовій економіці та політиці.

Участь країн Латинської Америки у міжнародних ініціативах має важливе значення для їхньої зовнішньої політики та розвитку зовнішньоекономічних відносин. Ці ініціативи дозволяють країнам регіону активно взаємодіяти з іншими державами світу, розширювати мережу міжнародних партнерів та спільно вирішувати важливі глобальні проблеми.

По-перше, слід відзначити, що країни Латинської Америки активно беруть участь у численних міжнародних ініціативах, які охоплюють різні сфери співпраці. Наприклад, багато з них є членами Організації Об'єднаних Націй (ООН) і беруть активну участь у роботі різних угруповань та організацій ООН, таких як Економічна Комісія ООН для Латинської Америки та Карибського басейну (ЕКЛАЦ). Крім того, багато країн регіону є членами Міжамериканської системи, яка об'єднує держави Північної і Південної Америки та Карибського

регіону і сприяє спільному розв'язанню проблем та реалізації проектів у різних сферах.

По-друге, важливими міжнародними форумами для співпраці країн Латинської Америки є самі регіональні організації. Наприклад, Організація Американських Держав (ОАД) є однією з основних платформ для політичного діалогу та співпраці країн регіону. Тут обговорюються питання демократії, прав людини, економічного розвитку та безпеки. Крім того, регіональні організації, такі як Південноамериканська Співдружність (Меркосур) і Південноамериканська спільнота націй (UNASUR), також сприяють регіональній інтеграції та співпраці країн Латинської Америки у важливих питаннях.

По-третє, вплив світових конфліктів на участь країн регіону у міжнародних ініціативах може бути значущим. Наприклад, конфлікти в Середньому Сході чи ескалація геополітичних напруг можуть впливати на партнерські відносини та рішення країн Латинської Америки щодо підтримки тих чи інших сторін. Також світові торговельні конфлікти та санкції можуть обмежувати можливості регіональної співпраці та розвитку економічних зв'язків.

Отже, участь країн Латинської Америки у міжнародних ініціативах є важливим аспектом їхньої зовнішньоекономічної діяльності та забезпечує їм можливість активно впливати на глобальні процеси та спільно вирішувати важливі питання. Однак враховуючи непередбачуваність світової ситуації та вплив конфліктів, країни регіону повинні постійно адаптувати свою зовнішню політику та відносини з іншими країнами для досягнення своїх стратегічних цілей та інтересів.

Розвиток регіональних і міжнародних ініціатив у контексті конфліктів є важливим завданням для країн Латинської Америки, оскільки ця регіон має свої унікальні виклики і можливості. На жаль, конфлікти у світі можуть впливати на реалізацію ініціатив та співпрацю в цьому регіоні.

По-перше, для розвитку та підвищення ефективності регіональних і міжнародних ініціатив у контексті конфліктів країни Латинської Америки

можуть вдосконалювати свою здатність до мирного посередництва та дипломатичного розв'язання конфліктів. Це може включати в себе підвищення рівня експертизи та залучення міжнародних посередників для вирішення гострих питань. Також важливо розвивати механізми запобігання конфліктам та встановлення довгострокових мирних відносин.

По-друге, країни Латинської Америки можуть адаптувати свої зовнішньоекономічні стратегії з урахуванням геополітичних ризиків, шляхом диверсифікації своїх торговельних партнерів та ринків. Вони можуть активно розвивати торгівельні відносини з країнами поза регіоном, що допоможе зменшити залежність від конкретних геополітичних подій у світі. Крім того, країни Латинської Америки можуть сприяти інвестиційному клімату та створювати сприятливі умови для приваблення іноземних інвесторів, що сприятиме розвитку їхньої економіки.

У підсумку, розвиток та адаптація регіональних і міжнародних ініціатив у контексті конфліктів є важливим завданням для країн Латинської Америки. Шляхом підвищення своєї ефективності в сфері дипломатії та міжнародних відносин, а також адаптації своїх зовнішньоекономічних стратегій, ці країни можуть зміцнити свою роль у світовому співтоваристві та забезпечити стабільність та розвиток у регіоні.

Висновки до розділу 3

У висновках до розділу 3 можна підкреслити, що адаптація до геополітичних умов є важливим аспектом зовнішньоекономічної діяльності країн Латинської Америки. Регіон стикається з різноманітними викликами, такими як глобальні конфлікти та санкції, і для забезпечення стабільності та розвитку важливо вміти адаптуватися та реагувати на зміни у міжнародному середовищі.

Щодо пропозицій щодо змін в торгівельних стратегіях та партнерствах, важливо наголосити на необхідності розширення географії партнерства і диверсифікації торгівлі для зменшення ризиків. Країни регіону повинні активно розвивати торгівельні відносини з різними країнами та регіонами, щоб забезпечити стійкість своєї економіки та зменшити вразливість перед геополітичними коливаннями.

Нарешті, розвиток регіональних та міжнародних ініціатив в умовах конфліктів є ключовим завданням для забезпечення миру та співпраці у Латинській Америці. Країни регіону повинні активно сприяти вирішенню конфліктів, розвивати механізми запобігання сутичкам та залучати міжнародних партнерів до спільних ініціатив. Такий підхід допоможе зміцнити стабільність і розвиток в регіоні та забезпечити його місце у світовому співтоваристві.

ВИСНОВКИ

Теоретичний аспект дослідження зовнішньоекономічної діяльності країн Латинської Америки є важливою складовою аналізу цього регіону. Вивчення теоретичних підходів та концепцій, пов'язаних із зовнішньою торгівлею, інвестиціями та іншими аспектами міжнародних економічних відносин, дозволяє краще розуміти сутність і особливості зовнішньоекономічної діяльності країн регіону.

Дослідження теоретичних аспектів зовнішньоекономічної діяльності країн Латинської Америки дозволяє виділити ключові фактори та чинники, які впливають на ефективність їх зовнішньоекономічних відносин. Серед них важливе місце займають торговельні політики, інвестиційний клімат, регіональні інтеграційні процеси, а також геополітичні та економічні зміни на світовій арені.

Дослідження теоретичних аспектів також розкриває значущість різних підходів до зовнішньоекономічних відносин, включаючи експортно-орієнтовану, імпортозаміщуючу та інші моделі розвитку. Важливою є можливість адаптації цих підходів до конкретних умов та завдань країн Латинської Америки. Теоретичний аспект дослідження зовнішньоекономічної діяльності країн Латинської Америки є фундаментальним для розуміння та аналізу економічного розвитку цього регіону. Вивчення теоретичних основ дозволяє розробляти стратегії та рекомендації для політики та практики, спрямовані на покращення зовнішньоекономічних відносин та забезпечення сталого економічного зростання в країнах Латинської Америки.

Динаміка зовнішньоекономічної діяльності країн Латинської Америки в останні десятиліття свідчить про суттєві зміни та виклики, з якими цей регіон стикається. З одного боку, країни Латинської Америки володіють значними природними ресурсами, такими як нафта, газ, мінерали та сільськогосподарські продукти, які вони експортують на світові ринки. Однак ця залежність від сировинних експортних галузей ставить країни вразливими до коливань цін на

світових ринках та економічних спадів. З іншого боку, зовнішньоекономічні відносини Латинської Америки зазнали впливу геополітичних подій, таких як санкції проти росії та торговельні конфлікти, що мали вплив на обсяги експорту та імпорту регіону. Крім того, пандемія COVID-19 також суттєво вплинула на зовнішньоекономічну діяльність, призводячи до зменшення обсягів торгівлі та інвестицій. Насамкінець, динаміка зовнішньоекономічної діяльності країн Латинської Америки вказує на необхідність розширення та диверсифікації економічних відносин регіону з іншими країнами та регіонами. Важливо розвивати не лише сировинний сектор, але і високотехнологічну промисловість та інноваційні галузі, а також робити акцент на зеленому економічному розвитку та сталій енергетиці. Такий підхід допоможе зменшити залежність від зовнішніх факторів та забезпечити більш стабільний та стало розвиток регіону.

Адаптація до геополітичних умов є важливим аспектом зовнішньоекономічної діяльності країн Латинської Америки. Зважаючи на нестабільність та геополітичні конфлікти у світі, країни регіону повинні бути готовими до змін у міжнародному середовищі. Важливо розвивати гнучкі стратегії, які дозволять адаптуватися до нових умов та залишати простір для маневру.

Також, важливо активно співпрацювати з іншими країнами та регіонами, щоб забезпечити безпеку та стабільність. Міжнародні партнерства можуть виявитися важливими в рішенні геополітичних проблем та конфліктів. Країни Латинської Америки повинні активно сприяти дипломатичним та миротворчим ініціативам та враховувати свої геополітичні інтереси в міжнародних відносинах.

Пропозиції щодо змін в торговельних стратегіях та партнерствах передбачають розширення географії партнерства та диверсифікацію експорту і імпорту. Важливо не обмежуватися одними торговельними партнерами та ринками, а розглядати нові можливості для співпраці з іншими країнами і регіонами. Такий підхід допоможе зменшити ризики, пов'язані з геополітичними конфліктами або економічними труднощами в одному регіоні.

Рекомендації також передбачають активну участь у міжнародних торговельних угодах і ініціативах. Країни Латинської Америки мають активно сприяти розвитку вільної торгівлі та підтримувати міжнародні стандарти. Крім того, важливо враховувати соціальні та екологічні аспекти в торговельних стратегіях, щоб забезпечити сталість та підтримку населення.

Розвиток регіональних та міжнародних ініціатив є ключовим завданням для забезпечення стабільності та миру в Латинській Америці в умовах геополітичних конфліктів. Країни регіону повинні активно сприяти мирному врегулюванню конфліктів та розвивати механізми спільної діяльності для вирішення глобальних проблем.

Також, важливо активно брати участь у міжнародних форумах і платформах для співпраці. Це дозволить країнам Латинської Америки вносити свій внесок у розв'язання світових питань та захищати свої інтереси в міжнародних відносинах. Усі ці дії спрямовані на забезпечення миру, стабільності та розвитку в регіоні та за його межами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бесараб Т. Особливості інтеграційних процесів в Латинській Америці: політико-ідеологічний аспект. Вісник Львівського університету. Серія Філософсько-політологічні студії. 2013. Вип. 3. С.127–132. URL : http://old.filos.lnu.edu.ua/bulletin_philosophy/ua/docs/visnyk03/articles/34 (дата звернення 22.10.2024).
2. Бовсунівський П. В. Участь арабської республіки Єгипет в урегулюванні етнополітичних конфліктів у Судані. Актуальні проблеми міжнародних відносин : [зб. наук. пр.]. Вип. 89 Ч. 1 / Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т міжнародних відносин. К. : Видавництво КНУ ім. Т. Шевченка, 2010. С. 55–57.
3. Бураковський І. Теорія міжнародної торгівлі. Підручник. К.: Основи, 2000. 240 с.
4. Бутенко Р. К. Країни Латинської Америки після Другої світової війни. Монографія. Черкаси, 1998. 211 с.
5. Вічевич А. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності. Навчальний посібник. Львів: Афіша, 2004. 140 с.
6. Галіндо К. А чи надійні інвестиції в латиноамериканські країни?. URL: http://www.epravda.com.ua/publications/2012/05/22/324337/view_print/ (дата звернення 02.10.2024).
7. Генеза ринкової економіки (політекономія, мікроекономіка, макроекономіка, економічний аналіз, економіка підприємства, менеджмент, маркетинг, фінанси, банки, інвестиції, біржова діяльність): Терміни, поняття, персоналії / Укладачі: С. Іфтемічук, В.А. Григорьєва, М.І. Маниліч, Г.Д. Шута; за наук. ред. Г.І. Башнянина і В.С. Іфтемічука. К.: Магнолія плюс, 2004. 688 с.
8. Головченко В. Конфліктогенність міжнародних відносин у Латинській Америці: історія й сучасність. Актуальні проблеми міжнародних відносин. Випуск 101. С. 3-12. URL:

http://library.univ.kiev.ua/ukr/host/viking/db/ftp/univ/apmv/apmv_2011.pdf (дата звернення 28.10.2024).

9. Гончар Б.М. Концепція американського світового лідерства у зовнішній політиці Б. Обами. США і світ: XXI століття. Колективна монографія пам'яті Є. Камінського. К.: «Центр вільної преси», 2012. 557 с

10. Губський Б.В. Євроатлантична інтеграція України. НАН України, Ін-т світ. екон. і міжнар. відносин. К.: Логос, 2003. 328 с.

11. Дмитро Кулеба: МЗС України розробило першу в історії Стратегію розвитку відносин України та країн Латинської Америки і Карибського басейну <https://mfa.gov.ua/news/dmitro-kuleba-mzs-ukrayini-rozrobilo-pershu-v-istoriyi-strategiyu-rozvitku-vidnosin-ukrayini-ta-krayin-latinskoyi-ameriki-i-karibskogo-basejnu>

12. Дністрянський М. С. Геополітика: Навчальний посібник. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2011. 436 с.

13. Економіка зарубіжних країн : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. П. Голіков, О. Г. Дейнека, Л. О. Позднякова, П. О. Черномаз. К. : Центр учбової літератури, 2008. 463 с

14. Іваницька О. П. Зовнішня політика країн Західної Європи та Північної Америки у постбіполярний період (1990-і - 2000-і роки) : навчальний посібник. Київ : Слово, 2012 . 719 с

15. Іваницька О. П. Країни Латинської Америки (1918–1939) [Мексика, Бразилія, Куба]. К., 2001. 159 с.

16. Історія світової культури. Культурні регіони : навч. посіб. для студ. гуманіт. спец. вищ. закл. освіти / Л. Т. Левчук, В. С. Гриценко, В. В. Єфименко та ін. ; голов. ред. С. В. Київ : Либідь, 2000. 519 с.

17. Киридон А. Латинська Америка в сучасному світі: основні тенденції розвитку. URL: <http://jrnl.nau.edu.ua/index.php/IMV/article/viewFile/2945/290> (дата звернення 16.10.2024).

18. Киридон А. Латинська Америка в сучасному світі: основні тенденції розвитку. URL: <http://jrnل.nau.edu.ua/index.php/IMV/article/viewFile/2945/> (дата звернення 07.11.2024)
19. Кириченко О.А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: навч. посіб. 3-тє вид., перероб. і доп. К.: Знання-Прес, 2002. 384 с.
20. Козак Ю.Г. Міжнародна економіка. URL: http://pidruchniki.ws/15970122/ekonomika/struktura_mizhnarodnoyi_torgivli. (дата звернення 28.10.2024).
21. Комунікаційна Стратегія Україна – державиЛатинської Америки і Карибського басейну <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/ukraina-derzhavi-latinskoй-ameriki-ta-karibskogo-baseynu.pdf>
22. Коріненко П. С. Країни Латинської Америки (у міжвоєнний період). Тернопіль, 2002. 126 с.
23. Космина В.Г. Утворення СЕЛАК – новий етап в історії латиноамериканської цивілізації. Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. 2012, Вип. XXXIII. С. 244–251. URL: http://istznu.org/dc/file.php?host_id=1&path=/page/issues/33/kosmyna.pdf (дата звернення 18.10.2024).
24. Кузьмінський Ю.А. Облік та аналіз зовнішньоекономічної діяльності. К.:КНЕУ, 2001. 179с
25. Кухарук О. Прикордонний конфлікт Венесуели з Гайяною: минуле і сучасність. Наукові записки національного університету „Острозька академія”. Серія міжнародні відносини. 2013. Вип 3. С. 228–240. URL : http://eprints.oa.edu.ua/3134/1/Oksana%20Kukharuk_NZ_Vyp_3.pdf (дата звернення 15.11.2024).
26. Лідери АТЕС домовилися розвивати зону вільної торгівлі. URL: http://dt.ua/ECONOMICS/lideri_ates_domovilisya_rozvivati_zonu_vilnoyi_torgivli.html (дата звернення 11.10.2024)

27. Лук'яненко Д.Г. Міжнародна економіка: навч. посібник. К.:КНЕУ, 1999. 73 с.
28. Макогон Ю. Іноземні інвестиції в сучасних умовах: досвід, статистика, проблеми. *Економіка України*. 2005. №1. С. 87–89.
29. Мальський М. З. Теорія міжнародних відносин : підручник К. : Знання, 2007. 461 с.
30. Міжнародна економіка: підручник / за ред. А. П. Румянцева. К.: Знання–Прес, 2003. 447 с.
31. Міжнародні відносини та світова політика : підручник / за ред. В. А. Манжолі. Київ : Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2010. 863 с.
32. Олефір А. Тенденції розвитку міжнародної торгівлі послугами в умовах динамізації конкурентного середовища URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe (дата звернення 10.11.2024)
33. Основи міжнародної торгівлі / під ред. Ю.Г.Козака, Н.С.Логвінової. К.: Центр учбової літератури, 2005. 656 с.
34. Плевако І. Болівія в геополітичних поглядах країн Латинської Америки другої половини ХХ століття. Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. 2013. Вип. 32. С. 62 – 69.
35. Плевако І.Г., Захарець Є.М. Прикордонні конфлікти в Латинській Америці: причини і шляхи розв'язання. Збірник тез виступів учасників Міжнародної науково-практичної конференції „Проблеми та перспективи розвитку вищої школи та економіки в ХХІ столітті” присвяченої 90-річчю від дня народження С.Я.Дем'янчука (22-23 жовтня 2015 р.). Рівне: РВЦ МЕНУ ім. С. Дем'янчука, 2015. С. 24–26.
36. Поліщук К. Міждержавні конфлікти в Південній Америці: причини, еволюція, стратегії врегулювання. Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. 2012. Вип. 30. С. 53–67. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/VLNU_Mv_2012_30_9 (дата звернення 19.11.2024).
37. Полянський П. Країни Латинської Америки (1900–1945) *Історія в школі*. 2007. № 6. С. 10–14.

38. Рокоча В.В. Міжнародна економіка. У 2-х кн. К.: Таксон, 2000
39. Румянцев А.П. Світовий ринок послуг Запоріжжя. ЦНЛ; 2006. 456с.
40. Семенов Г.А Міжнародні економічні відносини: аналіз стану, реалії та проблеми. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 232 с
41. Солодкий С. Латинська Америка на порозі масштабної кризи. URL: <http://www.day.kiev.ua/70235/> (дата звернення 21.11.2024)
42. Солодкий С. Латинська Америка на порозі масштабної кризи. URL: <http://www.day.kiev.ua/70235/> (дата звернення 12.11.2024)
43. Стащук Ю.В. Геопросторові аспекти поширення прикордонних проблемних ситуацій у Латинській Америці. Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Луцьк: РВВ „Вежа” ВДУ ім. Лесі Українки. 2010. № 3. С. 93 – 99.
44. Стрілко А. Франціско де Міранда в Україні : (лідер визвольного руху Латинської Америки). *Український історичний журнал*. 2000. № 2. С.102–112.
45. Територіальні суперечки на картах Google Maps. URL: <http://ukr.media/science/1242/> (дата звернення 14.10.2024).
46. Тихоліз Л.С. Шляхи економічної глобалізації. *Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Сталий розвиток України»*. 2011. № 1. С.54–57
47. Ткач О. І. В пошуку демократії - досвід країн Латинської Америки для України. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. Випуск 24.Ч.1. 2000. С.3-14.
48. Ткач О. І. Деякі особливості сучасних теорій модернізації: криза парадигми (на прикладі країн Латинської Америки). *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Серія „Міжнародні відносини”. Випуск 30. 2004. С.86-94.
49. Ткач О. І. Модернізація політичних систем країн Латинської Америки (політологічний аналіз) К.: Ніка-Центр. 2006. 312 с.
50. Ткач О. І. Перспективи порівняльного дослідження політичної модернізації в країнах Латинської Америки. *Вісник Київського національного*

університету імені Тараса Шевченка. Серія „Міжнародні відносини”. Випуск 32. 2005. С.80-84.

51. Ткач О. І. Система виборів та референдумів в країнах Латинської Америки. Міжнародна науково-практична конференція Дипломатичної академії України при МЗС України, присвяченої 10-й річниці незалежності України. Київ. 2001. С. 164-169.

52. Україна і світове господарство: взаємодія на межі тисячоліть / А.С.Філіпенко, В.С.Будкін, А.С.Гальчинський та ін. К.: Либідь, 2002. 470 с.

53. Управління зовнішньоекономічною діяльністю: павч. посібник / за заг. ред. А.І.Крелісова. К.: ВІРА–Р, 2002. 552 с.

54. Ярошенко Є. Міжнародно-політичні наслідки поділу Судану в контексті вирішення етнонаціональних конфліктів. Актуальні проблеми міжнародних відносин : [зб. наук. пр.]. Вип. 98 Ч. 1. К. : Видавництво КНУ ім. Т. Шевченка, 2011. С. 89–91.

55. Friedman M. (2018), The Good Neighbor Policy, Oxford Research Encyclopedia. URL: <https://oxfordre.com/latinamericanhistory/view/10.1093/> (дата звернення 14.11.2024).

56. Latin America Risk Report. URL: <https://boz.substack.com/p/latinamerica-risk-report-27-september> (дата звернення 14.11.2024)

57. Plan de acción sobre cooperación hemisférica para prevenir, combatir y eliminar el terrorismo. URL: <http://www.oas.org/juridico/spanish/Terro1.htm> (дата звернення 10.11.2024)

58. The World Factbook. URL: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2078rank.html> (дата звернення 06.10.2024)

59. Travis P. (2014), Outlaw States: The United States, Nicaragua, and the Cold War. Roots of the War on Terror, Washington State University, 264 p. Brands H. (2012), Latin America's Cold War. Cambridge, MA: Harvard University Press, 408 p.